

Hanna Salomaa & Mervi Supperi

Avoim päiväkotit lapsiperheiden kohtaamispaikkana

Vanhempien kokemuksia Seinäjoen avoimesta päiväkodista

Opinnäytetyö

Syksy 2010

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)

Tekijä: Hanna Salomaa & Mervi Supperi

Työn nimi: Avoin päiväkotiki lapsiperheiden kohtaamispaikkana – Vanhempien kokemuksia Seinäjoen avoimesta päiväkodista

Ohjaaja: Anu Aalto

Vuosi: 2010

Sivumäärä: 78

Liitteiden lukumäärä:2

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millainen merkitys avoimella päiväkodilla on lapsiperheiden elämässä. Tavoitteena oli lisäksi selvittää vanhempien kokemuksia avoimesta päiväkodista, millainen merkitys paikalla on vertaistuen tarjoajana, miten vanhemmuuden tukeminen näyttäytyy avoimessa päiväkodissa ja minkä vuoksi vanhemmat ja alle kouluikäiset lapset käyvät avoimessa päiväkodissa.

Työmme teoreettinen viitekehys koostuu avoimista varhaiskasvatuspalveluista, ennaltaehkäisevästä lastensuojelusta ja vanhemmuudesta, jotka vielä sisältävät aiheeseemme ja tutkimukseemme liittyviä alaotsikoita. Tutkimus oli laadullinen ja tutkimusmenetelmänä käytimme teemahaastattelua. Toteutimme haastattelut ryhmähaastatteluina, haastatteleamalla avoimessa päiväkodissa käyviä äitejä. Haastattelut suoritettiin kahden, kolmen hengen ryhmissä ja yhteensä haastateltavia kertyi 11.

Tutkimustulosten mukaan avoimella päiväkodilla on suuri merkitys lapsiperheiden arjessa. Avoin päiväkotiki koetaan tärkeänä paikkana, koska se tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet saada vertaistukea ja sosiaalisia kontakteja. Avoimen päiväkodin avulla perhe voi irtautua arjesta. Haastateltavat kokivat avoimella päiväkodilla olleen hyvät vaikutukset myös lasten kannalta, sillä he saavat avoimessa esimakua päivähoidosta, leikkiseuraa muista samanikäisistä lapsista ja mahdollisuuden saada virikkeitä. Lisäksi avoimella päiväkodilla näyttää olevan suuri merkitys vanhemmuuden tukemisessa.

Avainsanat: Avoin varhaiskasvatus, avoin päiväkotiki, vanhemmuuden tukeminen, vertaistuki

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health care and Social Work
Degree programme: Bachelor of Social Service (AMK)

Author/s: Hanna Salomaa & Mervi Supperi

Title of thesis: Parents' experiences of an open day care center Seinäjoki.

Supervisor: Anu Aalto

Year: 2010

Number of pages: 78

Number of appendices: 2

The aim of this research was to explain what meaning open day centre has for families with children. The purpose was explain parents' experiences of open day care centre, how does the open day care centre offer peer support, how parents experience the support and what is the reason why parents and their children go to open day care centre.

The theoretical framework of this study includes open early childhood services, preventive child protection and parenthood. The research was qualitative and we used a themed interview as the research method. We carried out the interviews as a group interview with the mothers who visited the open day care centre. The interviews were performed in two or three people groups and they were 11 all together.

According to the study results open day care centre has great meaning for families with children. Open day care centre is important place, because it offers excellent opportunities to get peer support and social contacts. With open day care centre families can have a break from their daily lives. The interviewees experienced that open day care centre has a beneficial effect on their children, because the children get a feel of daycare, play with other children and opportunities to get stimulus. In addition to open day care to supports parents in their parenthood.

Keywords: Open early childhood, open day care centre, parenting support, peer support

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO.....	6
2 AVOIMET VARHAISKASVATUSPALVELUT.....	8
2.1 Avoimen päiväkodin toiminta.....	8
2.2 Seinäjoen Avoin päiväkoti.....	13
2.3 Avointen varhaiskasvatuspalveluiden kehittämistarpeet.....	14
3 ENNALTAEHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU.....	16
3.1 Ennaltaehkäisevän työn määrittelyä.....	16
3.2 Ennaltaehkäisevä työote.....	17
4 VANHEMMUUS.....	20
4.1 Vanhemmuuden tukeminen.....	22
4.2 Kasvatuskumppanuus.....	25
4.3 Yhteisö vanhemmuuden tukena.....	28
4.4 Sosiaalisen verkoston vahvistaminen.....	31
4.5 Vertaistuki.....	32
5 TUTKIMUSOSIO.....	36
5.1 Tutkimuksen tausta ja tavoite.....	36
5.2 Laadullinen tutkimus menetelmänä.....	38
5.2.1 Teemahaastattelu.....	40
5.2.2 Ryhmähaastattelu.....	42
5.3 Aineiston analyysi.....	43
5.4 Tutkimuksen eettisyys, luotettavuus ja pätevyys.....	44
5.5 Tutkimuksen toteutus.....	46
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	47
6.1 Haastateltavien taustatiedot.....	47
6.2 Avoimen päiväkodin toiminta.....	48
6.3 Äideille suunnattu toiminta.....	49
6.4 Vaikuttaminen ja tyytyväisyys toimintaan.....	50
6.5 Kehittämistarpeita.....	53

6.6 Yhteistyö ohjaajien kanssa.....	54
6.7 Vanhemmuuden tukeminen	55
6.8 Vertaistuen saaminen	56
6.9 Avoimen päiväkodin merkitys lapsille ja vanhemmille	58
6.10 Toiminnan suosittelu	60
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	62
8 POHDINTA	66
LÄHTEET	68
LIITTEET	75

1 JOHDANTO

Avoimet varhaiskasvatuspalvelut muuttuvat, laajenevat ja monipuolistuvat. Tulevaisuus näyttää siltä, että monimuotoiset palvelut korvaavat kokopäivähoidontarvetta. Avoimia palveluita kehittämällä voidaan saada joustavuutta ja monimuotoisuutta perheiden tarpeita vastaamaan. (Varhaiskasvatus vuoteen 2020, 39.)

Opinnäytetyömme aiheena on avoin päiväkotiki lapsiperheiden kohtaamispaikkana: Vanhempien kokemuksia Seinäjoen avoimesta päiväkodista. Näkökulmana työsämme on selvittää, mikä merkitys avoimella päiväkodilla on lapsiperheille Seinäjoen kaupungissa. Lisäksi haluamme selvittää millainen asema avoimella päiväkodilla on vanhemmuuden tukemisessa, miten vertaistuki näyttäytyy avoimessa päiväkodissa ja miksi vanhemmat lapsineen käyvät avoimessa päiväkodissa.

Aiheemme on ajankohtainen koko Suomessa ja herättää keskustelua myös Seinäjoen kaupungissa, jossa olisi suuri tarve perustaa toinen avoin päiväkotiki. Uskomme, että avoimia varhaiskasvatuspalveluita kehittämällä ja palveluihin panostamisella saataisiin helpotusta kasvaneeseen päivähoidon tarpeeseen. Uuden avoimen päiväkodin perustaminen vähentäisi lasten päivähoidon tarvetta ja lapset saisivat viettää aikaa kotona yhdessä perheen kanssa. Lisäksi uskomme toiminnan tuovan helpotusta lapsiperheille, sillä vanhempien ei tarvitsisi viedä alle kouluikäisiä lapsiaan vielä päiväkotikiin ollessaan itse kotona ja maksaa päivähoitomaksuja. Muihin päivähoitopalveluihin verrattuna avoin päivähoito on todennäköisesti taloudellisesti edullisin vaihtoehto etenkin lapsiperheiden, mutta myös Seinäjoen kaupungin kannalta. Vaikka perheet saisivat ainoastaan kotihoidon tukea ja kuntalisää, avoin päivähoito voisi siltikin olla edullisin vaihtoehto lapsiperheille. Lisäksi kaupunki säästäisi päivähoitokustannuksissa, kun ei tarvitsisi rakentaa uusia päiväkotiteja, rahoittaa päiväkodin toimintaa ja palkata uusia työntekijöitä.

Kiinnostus aiheeseen heräsi molempien henkilökohtaisesta kiinnostuksesta avoimia varhaiskasvatuspalveluita kohtaan ja käytännön kokemuksesta. Seinäjoen avoin päiväkotitoimi on lapsiperheiden kohtaamispaikka, jossa lapsilla ja vanhemmilla on mahdollisuus saada varhaiskasvatuksen ammattilaisten tukea arkielämäänsä. Avoin päiväkotitoimi toimii vertaisryhmänä, missä on mahdollista tehdä asioita yhdessä toisten perheiden kanssa. Toiminnan tavoitteena on perheiden hyvinvoinnin lisääminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Avoimilla varhaiskasvatuspalveluilla on konkreettinen merkitys lapsiperheiden elämään, sillä palvelut mahdollistavat sosiaaliset kontaktit lapsille ja vanhemmille sekä auttaa arjessa jaksamisessa. Tästä syystä voidaan myös vähentää perheiden siirtymistä erityispalveluiden asiakkaiksi, koska avoimen toiminnan avulla on mahdollista ennaltaehkäistä perheiden ongelmia, hankkia ajoissa apua ja tukea koko perheelle.

Opinnäytetyömme sisältää teoria- ja tutkimusosuuden, aluksi esittelemme aiheeseen liittyvän teorian. Teoreettinen viitekehys muodostuu avoimesta varhaiskasvatuksesta, ennaltaehkäisevästä lastensuojelusta ja vanhemmuudesta. Haluamme tuoda aluksi esille, mitä avoimilla varhaiskasvatuspalveluilla tarkoitetaan ja millaista avoin toiminta on yleisellä tasolla. Sen jälkeen tarkastelemme Seinäjoen avoimen päiväkodin toimintaa ja avointen palveluiden kehittämistarpeita. Seuraavana päälukuna on ennaltaehkäisevä lastensuojelu, joka sisältää määrittelyä ennaltaehkäisevästä työstä ja työotteesta. Ennaltaehkäisevä lastensuojelu on tärkeä osa avoimen päiväkodin työtä, sillä työntekijät kohtaavat perheitä viikottain ja voivat siten havaita helpommin perheen ongelmat sekä puuttua niihin ajoissa.

Seuraavaksi on vanhemmuusluku, joka koostuu vanhemmuuden tukemisesta, kasvatuskumppanuudesta, yhteisöstä, sosiaalisesta verkostosta ja vertaistuesta. Nämä kaikki ovat tärkeitä asioita avoimen päiväkodin toiminnassa. Tutkimusosiossa esittelemme työmme taustan, tavoitteet, tutkimusmenetelmän ja tutkimuksen toteutuksen. Tutkimustulososiossa tarkastelemme haastatteluiden tuloksia, jonka jälkeen kerromme johtopäätökset ja viimeisenä lukuna on pohdinta. Tutkimuksemme on laadullinen ja tutkimusaineisto on kerätty teemahaastatteluilla, haastatteleamalla avoimessa käyviä äitejä pienissä ryhmissä.

2 AVOIMET VARHAISKASVATUSPALVELUT

Ensimmäisessä luvussa käsittelemme yleisellä tasolla avoimen päiväkodin toimintaa perheiden näkökulmasta, koska haluamme esittää, miten avoimen päiväkodin toiminta on muotoutunut. Lisäksi haluamme tekstissä tuoda ilmi tärkeiksi näkemiämme asiakokonaisuuksia, sillä koemme, että avoimet varhaiskasvatuspalvelut ovat vielä suhteellisen tuntematonta palvelukenttää. Haluamme osoittaa palvelun tärkeyden ja toiminnan sisällöllisen merkityksen, koska sen vaikutukset ulottuvat koko perheeseen. Tämän jälkeen perehdymme tarkemmin Seinäjoen avoimeen päiväkotiin, sillä se on Seinäjoen kaupungin muiden varhaiskasvatuspalveluiden ohella suosittua toimintaa. Avoimet varhaiskasvatuspalvelut elävät murrosaikaa, joten pohdimme hieman myös tulevaisuuden näkymiä ja kehittämistarpeita.

2.1 Avoimen päiväkodin toiminta

Varhaiskasvatus luo lapsille sellaisen päivähoitoympäristön, jossa lapsille tarjotaan kasvatusta, hoitoa, ohjausta, opetusta ja kannustusta myönteisen minäkuvan kehittymiseksi. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua, oppimista ja kehitystä. Keskeisenä voimavarana varhaiskasvatuksessa pidetään ammattitaitoisia työntekijöitä, sillä he osaavat soveltaa teoriaa käytännön tilanteisiin. Lisäksi työntekijät etsivät jatkuvasti erilaisia keinoja, joilla voidaan tukea vanhempia ja heidän vanhemmuuttaan. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 123–125.) Sosionomilla (AMK) on käytännön työn taustalla nimenomaan vahva teoreettinen tietämys. Lisäksi sosionomilla (AMK) on ammattitaitoa toimia muun muassa kasvatusta-, opetus- ja ohjaustehtävissä, johon olennaisena osana liittyy varhaiskasvatuksen ja perhetyön kenttä. (Sosionomin ammatilliset tehtäväalueet 1999.)

Lasten yksilöllisen ja yhteisöllisen kehityksen tukeminen koetaan haastavaksi varhaiskasvatuksessa. Nykyisin tärkein kasvatustavoite on lasten sosiaalinen kasva-

tus eli lapsen oppiminen toimimaan toisten lasten ja aikuisten kanssa. Toiseksi tärkein tavoite on tukea lapsen turvallisuuden tunnetta ja tunne-elämää eli luoda lapselle käsitys siitä, että hänet hyväksytään ja hän oppii kunnioittamaan toisia. Eettinen kasvatusta on kolmas tärkeä tavoite varhaiskasvatuksessa, jolloin lapsille opetetaan inhimillisyyttä ja oikeudenmukaisuutta. (Järvinen ym. 2009, 126–127, 129.)

Avointa varhaiskasvatusta on 1970-luvulta lähtien yleisesti 2000-luvulle saakka nimitetty leikkitoiminnaksi. Tämän jälkeen otettiin käyttöön yleisesti nimitys avoin varhaiskasvatusta. Avoimista varhaiskasvatustalvuluista on saatavilla hyvin vähän valtakunnallista tutkimustietoa. Vuonna 1978 Suomessa aloitettiin kokeilla avointa päiväkotitoimintaa sosiaalihuollituksen toimesta. Tuohon aikaan avointen päiväkotien toimenkuvaan sisältyivät kasvatustalvun tarjoaminen vanhemmille ja sosiaalisten kontaktien mahdollistaminen. Toiminnassa korostettiin myös vanhempien osallistumista keskusteluun, joka koski lastenhoitoa ja kasvatusta. Lisäksi toiminnassa tuli huomioida, että lapsi oli useimmiten vanhemman vastuulla. Avoin päiväkotitoiminta mahdollisti myös vanhemmille tarkoitetun toiminnan järjestämisen lasten leikkiessä. Avoimessa varhaiskasvatustalvussa korostuvat paljolti samat asiat vielä nykyisin ja siitä on tullut vaihtoehto subjektiivisen päivähoiton rinnalle. (Alila & Portell 2008, 12, 17.)

Vaihtoehtona avoin voisi toimia päivähoitolle esimerkiksi silloin, kun toinen vanhemmista on kotona ja etsiessä lapselle uusia virikkeitä tai leikkiseuraa muista lapsista. Lisäksi avoin toiminta on pääasiassa maksutonta ja toimintaan voi osallistua koko perhe, joka saattaa kannustaa vanhempia valitsemaan avoimen toiminnan päivähoiton virikepaikan sijasta. Seinäjoen avoimen päiväkodin ohjaajat Hissu ja Sivula (2010) toimivat samanlaisten asioiden kanssa nykyisin, kuten on toimittu aikaisemminkin avoimissa päiväkodeissa. Toiminta ei siten ole kovinkaan muuttunut verrattuna aikaisempaan, vaikka ohjaajat ovat sitä mieltä, että vertaistuki ja sen tärkeys olisi lisääntynyt.

Alilan ja Portellin (2008, 11–12, 15, 69) mukaan avoimen varhaiskasvatustalvukseen sisältyy käsitteiltään erilaisia määritelmiä. Toiminta on organisoinniltaan ja toiminnaltaan erilaista, paikkakunnasta riippuen. Avoin päiväkotitoiminta on paikka, jossa lapset

ja vanhemmat saavat erilaisten virikkeiden ja toiminnan ohella tavata toisia perheitä. Päivähoitolaissa ei esiinny avointa varhaiskasvatusta käsitteenä, vaan sen tilalle käytetään käsitettä leikkitoiminta. Viime vuosina on kuitenkin pyritty siihen, että leikkitoiminta käsitteen tilalle otettaisiin käyttöön avoin varhaiskasvatus käsite.

Avoin varhaiskasvatus on lapsiperheille tarkoitettu palvelu, jota järjestetään muun päivähoidon rinnalla. Avointa varhaiskasvatusta pidetään tärkeänä palveluna kotona hoidossa oleville lapsille ja heidän perheilleen, koululaisille, perhepäivähoitajalle ja hänen hoitolapsilleen. Avoimen toiminnan tarkoituksena on järjestää mahdollisuus perheille sosiaalisten suhteiden luomiseen toisten perheiden kanssa. Lisäksi lapset sekä vanhemmat saavat kasvatuksellista tukea ammattilaisilta ja voivat yhdessä osallistua monipuoliseen toimintaan. Leikin osuus korostuu avoimen päivähoidon toiminnassa ja leikin lisäksi toiminta voi sisältää muun muassa liikuntaa, musiikkia, kädentaitoja ja ympäristökasvatusta. (Avoimet varhaiskasvatuspalvelut 2009.)

Alilan ja Portellin (2008, 70) mukaan avoin varhaiskasvatus koostuu yleensä avoimesta toiminnasta, kerhotoiminnasta, puistotoiminnasta ja muusta avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta. Palveluita järjestettäessä korostetaan joustavuutta, avoimuutta ja palvelun käyttäjien tarpeiden huomioonottamista. Avoimessa varhaiskasvatuksessa työntekijöiden tärkeimpänä tavoitteena on tukea lasten varhaiskasvatusta. Kuokkanen (2006, 26–27) puolestaan esittää, että varhaiskasvatusprosessissa lapsesta on mahdollista tulla aktiivinen toimija vertaisryhmäkontaktien, elämyksellisen toiminnan ja aikuisten antaman ohjauksen myötä.

Lapsilähtöisyys on vaatimuksena varhaiskasvatukseen liittyvässä käytännön toiminnassa. Lisäksi lapsilähtöisen kasvatuksen tarkoituksena on korostaa lasta yksilönä, kunnioittaa lapsen luovuutta ja luonnollista kehitystä. Tärkeintä kasvatuksessa on ymmärtää, mitä lapsi on nyt eikä vain, mitä hänen tulisi olla. Lasten välisen tasa-arvon ja yksilöllisyyden kunnioittaminen ovat osa lapsikeskeistä ajattelua eli lapset hyväksytään omana itsenään. Lapsuuteen liittyy arvokkaita asioita, joita kaikkien aikuisten on kunnioitettava ja suojeltava. (Vilen, Vihunen, Vartiainen, Si-

ven, Neuvonen & Kurvinen 2006, 11–12.) Lapsen tarpeet ja kiinnostuksen kohteet muodostavat yleensä kasvatuksen lähtökohdan. Lapsilähtöisyys tarkoittaa oppimisprosessia, jossa otetaan huomioon lapsen kokemukset, toiminta ja kulttuuri. Lapselle luodaan lapsilähtöisyyden myötä mahdollisuus kehittää omia tunteita, ajattelua ja ilmaisua. (Järvinen ym. 2009, 34–35.)

Avoin varhaiskasvatus tarjoaa lapsille toimintaa, johon muun muassa sisältyy oppimista, leikkiä ja uusiin kavereihin tutustumista. Samalla lasten vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisten taitojen harjoittelu lisääntyy. Toiminta tuo iloa, virkistystä sekä uusia elämyksiä yhteiseen toimintaan lasten ja perheiden kesken. Vanhemmat saavat lyhytkestoista apua lasten hoitamiseen ja mahdollisuuden saada tukea vanhemmuuteen. Avoimeen päiväkotiin kokoontuu yleensä perheitä yhteisten asioiden äärelle ja avoin toimii merkittävänä vertaisryhmäpaikkana. (Avoimet varhaiskasvatuspalvelut 2009.) Myös Hisso ja Sivula (2010) ovat sitä mieltä, että Seinäjoen avoin päiväkotitoimii vertaisryhmäpaikkana. Tämä näkyy heidän mielestään esimerkiksi siinä, että äidit keskustelevat lastensa kehitysvaiheista ja vertailevat kokemuksiaan. Avoimen päiväkodin tavoitteena on tarjota Seinäjoella asuville perheille turvallinen kohtaamispaikka, joka toimii säännöllisesti.

Alila ja Portell (2008, 76–77) esittävät, että pääsääntöisesti kaupungeissa avoin toiminta on maksutonta. On kuitenkin joitakin toimintoja, joista peritään maksu kertamaksuna, tuntiveloituksena, kuukausittain tai toimintakausittain. Lisäksi Alila ja Portell toteavat, että avoimien palveluiden eri toimintamuotojen maksuista kannattaisi tehdä jokin valtakunnallinen linjaus. Periaatteena maksujen määrittelyssä pitäisi olla se, etteivät maksut ole lasten toimintaan osallistumisen esteenä. Maksujen tulisi olla sellaisia, että ne lisäisivät perheiden osallistumista avoimiin palveluihin lapsen kokopäivän sijaan. Esimerkkinä maksuista Alila ja Portell tuovat esille kuusikkokuntien kerhomaksujen määrittelyn ja vertailun. Oulussa kerhomaksut peritään osallistumiskertojen perusteella, jolloin yhden tai kahden kerran viikossa osallistuminen maksaa 17,80 euroa lasta kohden kuukaudessa. Tampereella sitä vastoin maksu määräytyy varattujen päivien perusteella, jolloin kertamaksu on kolme euroa ja kuukausimaksu 12–60 euron välillä. Seinäjoella avoin toiminta on sitä vastoin maksutonta. Avoimet varhaiskasvatuspalvelut (2009) esittää, että jokainen kunta järjestää avointa toimintaa omien resurssien mukaan.

Päivähoidon lainsäädäntö on kunnan avoimen varhaiskasvatuksen taustalla ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat toimintaa. Avoimen varhaiskasvatuksen taustalla on myös sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki ja perusopetuslaki. Kunnan lisäksi avointa varhaiskasvatusta järjestävät seurakunnat, järjestöt ja yksityiset palveluntuottajat. Avoimen varhaiskasvatuspalveluiden tehtävissä työskentelee eri tehtävänimikkeen omaavia työntekijöitä. Lainsäädännössä ei ole olemassa sellaista valtakunnallista säännöstä kelpoisuusvaatimuksista, mutta yleisimmin työntekijät ovat joko lastenhoitajia, lähihoitajia tai lastentarhanopettajia. (Alila & Portell 2008, 12–13, 18.)

Avoimilla varhaiskasvatuspalveluilla kuvataan olevan positiivinen vaikutus lasten ja perheiden hyvinvointiin. Palvelut auttavat ennaltaehkäisemään ongelmien syntyä, koska avoimia palveluita käyttämällä perheet saavat mahdollisuuden peilata omaa tilannettaan. Avoimia varhaiskasvatuspalveluita tarjoavat tahot ovat matalan kynnyksen paikkoja, jotka saattavat osaltaan helpottaa hakeutumista myös mahdollisten erityispalveluiden asiakkaaksi. Lisäksi kyseiset paikat tarjoavat apua, tietoa erilaisista palveluista ja palveluihin hakeutumisesta. (Avoimet varhaiskasvatuspalvelut 2009.) Sosionomilla (AMK) on tuntemus palvelujärjestelmästä ja lainsäädännöstä, jotka auttavat asiakkaan ohjaamisessa, tukemisessa ja hakeutumisessa erilaisten palveluiden asiakkaaksi (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010, 4, 5).

Yhteisen tekemisen kuvataan olevan avainsana varhaisen vuorovaikutuksen kehittymiselle sekä lapsen ja vanhemman välisen kiintymyksen syntymiselle (Avoimet varhaiskasvatuspalvelut 2009). Saarisen (2004, 24–26) mukaan asioista sitä vastoin uskalletaan puhua avoimemmin, kun toisiin tutustutaan paremmin ja luottamus ryhmässä kasvaa. Haasteita ammattilaisten työhön tuo usein perheiden ongelmien varhainen havaitseminen ja ongelmiin puuttuminen. Sosionomilla (AMK) on kykyä luoda asiakkaaseen ammatillinen vuorovaikutus- ja yhteistyösuhde, joka on asiakasta osallistavaa. Lisäksi sosionomilla (AMK) on ammattitaitoa ymmärtää paremmin asiakkaan tarpeita ja voimavaroja. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010, 4, 5.) Koemme näiden ominaisuuksien helpottavan työntekijän

varhaista puuttumista perheiden ongelmatilanteisiin ja kykyä auttaa perhettä selviytymään tilanteesta.

Tulevaisuudessa olisi tärkeää kehittää varhaiskasvatuspalveluita siten, että vanhemmat voivat vanhempainvapaan aikana valita avoimen palvelun päivähoidon sijasta (Varhaiskasvatus vuoteen 2020, 37). Tästä syystä olisi tärkeää kehittää avoimia varhaiskasvatuspalveluita myös Seinäjoen kaupungissa, joka näyttää olevan nopeasti kasvava maakuntakeskus. Tämä tulee esille myös tilastokeskuksen väestöennusteessa ikäryhmittäin Seinäjoella vuosina 2009–2040. Ennuste osoittaa, että suurin piirtein kaikkien ikäluokkien määrä todennäköisesti lisääntyy vuosien aikana (Väestöennuste 2009).

2.2 Seinäjoen Avoin päiväkot

Tällä hetkellä Seinäjoen kaupungissa on ainoastaan yksi avoin päiväkot, joka toimii Kasperin kaupunginosassa. Avoin päiväkot tukee vanhempia lasten kasvatuksessa ja edistää lasten persoonallisuuden kehittymistä. Lisäksi avoimen päiväkodin pyrkimyksenä on lisätä perheiden hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä ja moniasiakkuutta eli välttää asiakkaan samanaikaista asiakkuutta useassa eri organisaatiossa. Kokonaisvaltaisten palveluiden vuoksi avoin toiminta on erinomainen vaihtoehto päivähoidon perinteisten hoitomuotojen rinnalle. (Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2008, 3.)

Seinäjoen avoin päiväkotitoiminta aloitti toimintansa vuonna 1996 perusturvalautakunnan toimesta. Kasperin alueella nähtiin tarvetta kyseiselle palvelulle, sillä perheissä todettiin ongelmia lasten kasvatuksessa ja arjen hallinnassa. Toiminnalla oli siten merkittävä asema, kehitettäessä varhaiskasvatuspalveluita koko Suomen alueella. (Lasten päivähoidon kehittämistarpeet Seinäjoella vuoteen 2012 2006, 16.) Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman (2008, 3, 9) mukaan palvelu on pääasiassa tarkoitettu seinäjokisille lapsiperheille ja nimenomaan kotihoitossa oleville lapsille sekä heidän vanhemmilleen. Avoin päiväkot toimii kohtaamispaikkana, jossa lapset ja vanhemmat tapaavat toisiaan sekä saavat ohjaajilta tukea vanhemmuuteen. Päiväkot on avoinna kaksi kertaa viikossa klo. 9-

14 välillä, mihin perhe voi tulla heille parhaiten sopivana aikana. Toiminnasta vastaa kaksi ammattitaitoista ja pitkän työkokemuksen omaavaa ohjaajaa, jotka ovat ammatiltaan lastenhoitajia.

Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman (2008, 8-10) mukaan toiminnassa huomioidaan koko perhe. Lapsille tarjotaan mahdollisuus erilaisiin virikkeisiin, vanhemmat saavat mahdollisuuden tavata toisiaan ja irtautua arjesta. Näin toiminta mahdollistaa vertaistuen ja sosiaalisten verkostojen luomisen. Lisäksi vanhemmille annetaan tietoa kaupungin tarjoamista perhepalveluista. Päiväkodista on pyritty tekemään matalan kynnyksen paikka, jonne on helppo hakeutua ja tutustua toimintaan ilman erillistä ilmoittautumista. Toiminnan suunnittelussa vanhemmat otetaan huomioon asiakaslähtöisyyden periaatteita noudattaen. Päiväkodissa korostetaan työntekijöiden ja perheiden välistä tasa-arvoisuutta, luottamusta, dialogista vuorovaikutusta ja vaihteluvallisuutta. Lisäksi vanhemmat voivat vaikuttaa toiminnan sisältöön yhteistyössä ohjaajien kanssa.

2.3 Avointen varhaiskasvatustalveluiden kehittämistarpeet

Varhaiskasvatus vuoteen 2020 (2007, 39) esittää, että avoimet varhaiskasvatustalvelut tulevat todennäköisesti tulevaisuudessa laajenemaan, muuttumaan ja monipuolistumaan. Näyttää siltä, että kokopäivähoidon tarve voidaan osittain korvata monimuotoisilla varhaiskasvatustalveluilla, jolloin voidaan huomioida paremmin koko perheen tarpeet. Kehittämisen kohteena ovat tiedottaminen ja yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä. Kunnissa avoin varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa. Kunnat tarjoavat avoimen päiväkodin, kerho- ja leikkitoiminnan, leikkipuistojen ja perhekerhojen myötä monimuotoisia talveluita lapsiperheille. (Kuntien avoin varhaiskasvatus 2009.)

Sosiaali- ja terveysministeriö on vuonna 2007, yhdessä pääkaupunkiseudun sosiaali alan osaamiskeskuksen kanssa, selvittänyt tutkimuksessaan avoimien varhaiskasvatustalveluiden nykytilaa ja kehittämistarpeita. Kirsi Alila ja Tuija Portell ovat tehneet selvityksen pohjalta julkaisun, Leikkitoiminnasta avoimeen varhais-

kasvatukseen; Avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Alila ja Portell (2008, 18) toteavat julkaisussa, että avointen varhaiskasvatuspalveluiden järjestäminen on 2000-luvulle siirryttäessä jonkin verran lisääntynyt. Olisi tärkeää, että perheille tarjottaisiin monipuolisia päivähoidon vaihtoehtoja ja kuntia kannustetaan varhaiskasvatuspalveluiden kehittämiseen perheiden tarpeet huomioiden. Osassa Suomen kunnista tehdään ennakoivaa palveluiden kartoittamista ja suunnittelua, joiden avulla voidaan toteuttaa monimuotoisia varhaiskasvatuspalveluita. Joiltakin osin palvelut ovat jo kuitenkin monipuolistuneet, joka näkyy esimerkiksi lisääntyneissä perhekeskuksissa, perhekahviloissa ja perheryhmätoiminnassa. Hisso ja Sivula (2010) ovat sitä mieltä, että Seinäjoen kaupungissa tulisi lisätä etenkin väliaikaisen ja lyhytkestoisen lastenhoitoavun järjestämistä.

Alilan ja Portellin (2007, 66, 69, 71, 82) selvityksestä ilmenee, että avoin varhaiskasvatus vaatii valtakunnallisesti vielä paljon kehittämistä. Palveluita tulisi määrällisesti saada lisää ja palveluita tulisi lisäksi kehittää monimuotoisemmiksi. Tärkeää olisi, että avoimia palveluita kehitettäisiin niin, että palveluista tulisi vaihtoehto ja tasaveroinen toimintamuoto perinteisten päivähoitopalveluiden rinnalle. Lisäksi selkiyttämistä vaatii vielä avoin varhaiskasvatus – käsitteen määrittelemineen. Käsite, avoin varhaiskasvatus, ei esiinny nykyisessä päivähoitolaissa, vaan sen tilalla käytetään nimeä leikkitoiminta. Tarkemmilla määritelmillä pyritään nostamaan varhaiskasvatus toiminnan lähtökohdaksi. Lisäksi avoin varhaiskasvatus sanana viittaa paremmin vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja kasvatuskumppanuuteen.

Tulevaisuuden haasteena on lisäksi palveluiden vastuun ja velvollisuuksien jakaminen eri tahojen kesken, sillä avointen varhaiskasvatuspalveluiden valvontavastuuta ei ole erikseen vielä määritelty. Yhteistyötä lisäämällä eri palvelun järjestäjät pystyisivät hyödyntämään toistensa osaamista, levittämään tietoa palveluiden järjestämisestä ja varhaiskasvatustoiminnan kokonaisuudesta. Kehittämistä kaipaavat myös lainsäädäntö, toiminnan pedagogiikka ja perheiden osallisuus. Avointen varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen vaatii vielä valtakunnallista kartoitusta ja tutkimusta palveluista. Kartoitus vaatii avoimen varhaiskasvatuksen kentän ja tutkimuksen välisen yhteistyön tiivistämistä. (Alila & Portell 2008, 80, 81, 87.)

3 ENNALTAEHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU

Tämä luku sisältää määrittelyä ennaltaehkäisevästä lastensuojelusta, ennaltaehkäisevästä työtöteesta ja kyseisen työtöteen näkyvyydestä avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa. Uuden lain myötä ennaltaehkäisevän lastensuojelun asema on entisestään vahvistunut, jonka vuoksi haluamme painottaa ehkäisevän työn merkitystä avoimessa päiväkodissa. Lisäksi pohdimme hieman myös ennaltaehkäisevän työtöteen tuloksia ja ehkäisevän lastensuojelutyön tulevaisuutta.

3.1 Ennaltaehkäisevän työn määrittelyä

Avoimet varhaiskasvatuspalvelut, kuten avoin päiväkotij- ja vertaisryhmätoiminta ovat osa ennaltaehkäisevää lastensuojelua (Esimerkkejä ehkäisevän lastensuojelun toimintamuodoista 2009). Lastensuojelulain (L 13.4.2007/417) mukaan ennaltaehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaista kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin turvaaminen. Lisäksi tavoitteena on tukea vanhempia ja muita lapsista huolehtivia aikuisia. Törrösen ja Vornasen (2004, 159) mukaan ennaltaehkäisevällä lastensuojelulla pyritään varhaiseen puuttumiseen ja perheen ongelmien ehkäisyyn. Puuttumalla ajoissa asioihin, voidaan ehkäistä moniongelmaisuuksien syntymistä.

Puhuttaessa ehkäisevästä lastensuojelusta, tarkoituksena on tukea peruspalvelujen avulla lasta ja hänen perhettään. Tällöin korostuu neuvoloiden, päivähoidon ja koulujen vastuu edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Eriyistä tukea voidaan antaa lapselle ja perheelle silloin, kun he eivät ole vielä asiakkaina lastensuojelussa. Uuden lastensuojelulain myötä ehkäisevän työn asema on entisestään vahvistunut ja kaikkien tahojen tulisi pyrkiä ennaltaehkäisemään ongelmia. (Seinäjoen kaupungin lastensuojelusuunnitelma vuoteen 2012, 9.) Strömmer (2005, 50) toteaa ennaltaehkäisevän työn olevan osa

perustyötä, mitä tehdään arjen toiminnan keskellä. Taajamo (2006, 243) taas katsoo, että tukiverkostojen luominen on osaltaan ennaltaehkäisevää lastensuojelua ja varhaisen tuen tarjoamista. Järvinen ym. (2009, 91, 121) ovat sitä mieltä, että ehkäisevä lastensuojelu on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, mihin panostamalla voidaan edistää lapsen hyvinvointia, ehkäistä ongelmien syntyminen ja vaikeutuminen.

Lapsiperheitä pyritään auttamaan eri tavoin ennaltaehkäisevän toiminnan avulla, vanhemmuuden tukemista korostaen. Perhe-elämän ja työn yhdistäminen koetaan olevan vaikeaa nykyisin, sillä aikaa perheen yhdessäoloon jää hyvin vähän. Yhteiskunta ottaa yhä enemmän vastuuta lasten kasvattamisesta eli voidaan puhua niin sanotusta jaetusta vanhemmuudesta. (Saarnio 2004, 241–242.) Rönkän ja Kinnusen (2002, 4-5) mukaan tietoa vanhemmuudesta on saatavilla runsaasti, mutta eri näkökulmat ovat ristiriidassa keskenään. Vanhemmilta vaaditaan paljon ja samaan aikaan heitä arvostellaan lastensa vääränlaisesta kasvatuksesta. Vanhempien kasvatustyötä vaikeuttaa sosiaalisten verkostojen niukkuus ja perherakenteiden lisääntyvät muutokset, mitkä osaltaan lisäävät haasteita perheiden kanssa työskenteleville ammatillisille tahoille.

3.2 Ennaltaehkäisevä työote

Ehkäisevä työ on yleensä yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla tapahtuvaa toimintaa, jolla pyritään ehkäisemään pahoinvointia ja lisäämään hyvinvointia. Tämän lisäksi työ voi olla myös rajatumpaa ja tiettyyn asiaan kohdennettua toimintaa. Tällöin tarjotaan erityistä tukea tai palvelua perheille, joilla on haastavampia elämäntilanteita. Siten voidaan mahdollisesti ehkäistä syrjäytymistä ja huono-osaisuutta. Ehkäisevään työhön liittyviä toimintamuotoja pyritään kehittämään järjestöiden ja kunnallisten palveluiden monella eri tasolla. (Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteet ja periaatteet 2009.) Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2008, 13–15) todetaan vastuun ennaltaehkäisevän lastensuojelun järjestämisestä olevan pääasiassa Seinäjoen kaupungilla. Lisäksi palveluiden tulee vastata perheiden muuttuviin tarpeisiin. Avoimessa päiväkodissa ennaltaehkäisevällä las-

tensuojelulla näyttäisi olevan suuri merkitys. Hallinnollisella tasolla keskustellaan siitä, kuuluvatko avoimet varhaiskasvatuspalvelut lastensuojeluun vai peruspalveluihin. Perheiden elämässä on mukana useita eri tahoja, kuten neuvola, seurakunta ja sosiaalityö, joiden kanssa avoin päiväkotitekee moniammatillista yhteistyötä. Myös Hisso ja Sivula (2010) toteavat avoimen päiväkodin toiminnan olevan osana ennaltaehkäisevää lastensuojelua. Ohjaajat voivat välittömästi antaa neuvoja tai palautetta tai äideille, kun he huomaavat äitien kaipaavan apua tai kun äidit itse kysyvät asioista. Heidän työtään voisi siten kuvailla nopeaksi välittämisen ja puuttumisen mahdollisuudeksi.

Ennaltaehkäisevän työtteen avulla työntekijöiden on mahdollista puuttua perheiden ongelmiin varhaisessa vaiheessa. Työntekijöiden tehtävänä on pyrkiä tunnistamaan tuen tarve riittävän aikaisin ja auttamaan perheitä arjesta selviytymisessä. (Varhaiskasvatus vuoteen 2020, 33.) Jotta ennaltaehkäisevä työ toteutuisi oikealla tavalla, työntekijöiden on tärkeää kirjata lasta ja hänen perhettään koskevat tiedot asiakirjoihin. Jos tutkimuksessa tulee huoli esille, voidaan apua antaa ensisijaisesti ehkäisevän lastensuojelun lapsi- ja perhekohtaisten palvelujen avulla. (Ehkäisevä lastensuojelu 2009.)

Törrönen ja Vornanen (2004, 169–170, 173) esittävät, että osatakseen tehdä työtä oikein, ammattilaisilla tulisi olla tietämystä oman työnsä kaikista ulottuvuuksista. Tämän lisäksi tarvitaan ehkäisevän työn määrittelyä, ohjeistusta kenelle työ kohdennetaan, miten työstä tulisi osa kaikkea alueellista ja kansallista toimintaa. Työn haasteellisuuden vuoksi tarvitaan jatkuvaa työn arviointia ja suunnittelua, jotta voidaan vastata erilaisiin muutoksiin. Jotta ennaltaehkäisevä lastensuojelu palvelisi lasten ja nuorten etua, tarvitaan eri sektoreiden välistä moniammatillista yhteistyötä. Lapsen edun toteutuminen edellyttää, että työntekijöillä olisi tietämystä palveluista ja palveluiden muodostamista poluista. Tällä hetkellä on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millainen vaikutus sähköisen viestinnällä, viihdeteollisuudella ja kaupallisuudella eli mediakasvatuksella on lasten hyvinvointiin. Joskus on ehkä parempi suojata lasta näiltä vaikutteilta, mikäli niistä on haittaa. Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla pitäisi olla yhteiskunnallista tietoisuutta, jotta heidän olisi helpompaa tunnistaa lapsille haitallisia ilmiöitä ja rakenteellisia tekijöitä. (Ehkäisevän työn toteuttaminen 2009.)

Tulokset työn onnistumisesta näkyvät usein vasta vuoden tai kahden päästä. Työssä ei siis vain tunnisteta riskejä, vaan tämän lisäksi hahmotetaan ja luodaan lapsille mahdollisuus tehdä uudenlaisia valintoja elämässään. Ei riitä pelkkä riskien tunnistaminen, vaan riskejä pitää pyrkiä lisäksi vähentämään ja välttämään. Toiminnan pitää olla sellaista, että toiminnan avulla voidaan pysäyttää jonkin negatiivisen asian kehittymisen jatkuminen. Tulevaisuus ehkäisevän lastensuojelutyön kohdalla näyttää siltä, että työ tulee varmasti korostumaan enemmän. Mutta silti tarvitaan vielä lisää tutkimusperäistä tietoa ja erilaisten käsitysten pohtimista, jotta työtä voidaan kehittää paremmaksi. (Törrönen & Vornanen 2004, 179, 185.)

Taustalla oleva ajatus ehkäisevässä lastensuojellussa on lasten ja nuorten oikeus elää hyvä lapsuus, osallistua riittävästi itseään koskeviin asioihin, kasvaa ja kehittyä turvallisissa oloissa. Siten vanhemmilla on vastuu huolehtia lastensa kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja yhteiskunnan palveluiden avulla varmistetaan lasten hyvän elämän edellyttämien asioiden toteutuminen. Toiminnan tavoitteena on siten toteuttaa YK:n lasten oikeuksien sopimuksen periaatteita, mikä näkyy lasten suojelemisena ja antamalla mahdollisuus osallistua päätöksentekoon. (Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteet ja periaatteet 2009.)

4 VANHEMMUUS

Tässä luvussa käsittelemme vanhemmuutta käsitteenä sekä vanhemmuuden tukemista, joka olennaisena osana liittyy avoimen päiväkodin toimintaan. Lisäksi tarkastelemme kasvatuskumppanuutta vanhempien ja työntekijöiden näkökulmasta, koska kasvatuskumppanuus on tärkeä osa päivittäistä kohtaamista avoimessa päiväkodissa. Kasvatuskumppanuus näkyy vanhempien ja ohjaajien välisenä yhteistyönä, luottamuksena ja kunnioittamisena toista osapuolta kohtaan. Lopuksi pohdimme vielä yhteisöllisyyttä, sosiaalista verkostoa ja vertaistukea sekä niiden merkitystä vanhemmuuden tukemisessa. Avoin päiväkotiki on yhteisö, jossa äidit voivat saada vertaistukea toisilta äideiltä, luoda sosiaalisia verkostoja ja siten saada tukea vanhemmuuteen.

Vanhemmuuteen liittyy yleensä vanhempien sitoutuminen vanhemmuuden tehtävään koko elämänsä ajaksi. Perhe ja vanhemmat muodostavat lapsen elämän perustan. Useimmiten vanhempien toimintaa ohjaavat omilta vanhemmilta omaksumat käyttäytymismallit, asenteet ja arvot. Vanhemmuuteen saattaa vaikuttaa yhteiskunnallinen tilanne, jonka vuoksi lasten ja vanhempien mahdollisuus viettää aikaa yhdessä on vähentynyt. Vanhemmuus koetaan perheen yksityisenä asiana, mutta kuitenkin vanhempia pyritään auttamaan elämäntilanteen vaatimalla tavalla. (Järvinen ym. 2009, 15.) Vanhemmilta vaaditaan toisaalta nykyisin niin sanottua ylivanhemmuutta ja heiltä vaaditaan enemmän kasvattajana. Ympärillä on saatavana paljon tietoa siitä, miten lasta tulisi kasvattaa. Lukuisten kasvatusalan ammattilaisten tulvivien neuvojen ja kehotusten keskellä vanhemmat yrittävät kasvat-
taa lapsiaan ja lopulta huomaavatkin itse olevansa väsyneitä ja uupuneita. (Kristeri 2002, 22.)

Järvisen, Lankisen, Taajamon, Veistilän ja Virolaisen (2007, 90–91) mukaan vanhemmaksi tullessa, täytyy samanaikaisesti toimia vanhempana ja puolisona. Sen vuoksi vanhemmuus ja parisuhteen yhteensovittaminen koetaan haastavaksi. Kun

parisuhde toimii hyvin, se luo myös hyvät edellytykset vanhemmuudelle. Vanhemmuus voi kuitenkin olla hyvää, vaikka parisuhde ei toimitakaan. Vanhemman omat kokemukset vanhemmuudesta ja omat kyvyt vanhempana olemiseen vaikuttavat vanhemmuuden toteutumiseen. Vanhemmuuden osa-alueisiin kuuluvat taloudellinen, biologinen, juridinen, käytännöllinen ja psykologinen vanhemmuus. Täydellistä vanhemmuutta ei silti välttämättä ole olemassa, eikä vanhemmuus ole koskaan valmis, sillä vanhemmaksi on mahdollista kehittyä ja kasvaa jatkuvasti. Saarnio (2004, 243–244) esittää, että tärkeänä osana vanhemmuudessa on lapsen perushoito ja yhteinen aika lapsen kanssa on osa hyvää vanhemmuutta.

Vilen ym. (2006, 86) ovat sitä mieltä, että biologisen vanhemmuuden lisäksi vanhemmuus voi olla myös psyykkistä vanhemmuutta, jolloin lapsi pitää usein tunnetasolla aikuista omana vanhempanaan. Sosiaalisessa vanhemmuudessa vanhempi on henkilö, joka huolehtii lapsen asioista. Vanhemmat saattavat tarvita tukea ja tietoa lapsen kehityksestä sekä siihen liittyvistä asioista erilaisissa elämäntilanteissa, kuten arkisten tilanteiden tai kriisitilanteiden yhteydessä. Hirsjärven ja Huttusen (2001, 49–50) näkemyksen mukaan vanhemmuutta voi myös tarkastella psykologisesta näkökulmasta. Psykologisen näkökulman mukaan vanhemmuus on ainutlaatuinen ja merkityksellinen ihmissuhde kahden sukupolven ihmisen välillä.

Nykyisin lapset viettävät suurimman osan ajastaan päiväkodissa, sillä työelämän muutokset ovat vaikuttaneet perhe-elämään ja perheiden elämänrytmi on muuttunut nopeaksi (Koivula 2004, 73). Erilaiset perheet ja perheiden arki ovat kiinnostuksen, mutta myös samalla huolen aiheena julkisessa keskustelussa. Etenkin vanhempien uusavuttomuudesta, kiireestä, väsymyksestä, vaikeudesta tehdä sääntöjä ja rajoja lapsille sekä vanhemmuuden katoamisesta ollaan huolestuneita. Näiden lisäksi huolta kannetaan perheiden moninaisista ongelmista, jotka lisäävät huono-osaisuutta ja pahoinvointia. (Helminen 2006, 31.) Vanhemman olisi tärkeää muistaa huolehtia myös itsestään ja uskaltaa hakea apua silloin, kun ei pärjää tai jaksa yksin. Tässä tilanteessa vanhemmalta vaaditaan rohkeutta myöntää, että vanhemmuuteen liittyvä vastuu on liian suuri. Ammattilaisen ohjaama vertaisryhmä voi olla hyvä vaihtoehto silloin, kun vanhempi tarvitsee apua oman elämäntilan-

teensa vuoksi vanhemmuuteen. (Tapio, Seppänen, Hyppönen, Janhunen, Prusila, Salo, Toivanen & Vilen 2010, 128–131.)

Vaikka vanhemmuus on haastavaa, se rikastaa elämää syvällisesti. Vanhemmat kokevat arjessaan iloja ja murheita, jotka ovat tavallisia lapsiperheen asioita. Tällaisissa tilanteissa lapsi ja vanhempi rakentavat vastavuoroista suhdetta toisiinsa, joka on tärkeää hyvinvoinnin kannalta. Huoli omasta terveydestä ja vaatimukset työ-elämässä kuormittavat vanhempia ja vaikuttavat siten myös vanhemmuuteen. (Lammi-Taskula & Bardy 2009, 60.) Kaimola (2005, 14–15) on sitä mieltä, että erityisenä haasteena vanhemmuudessa nähdään se, miten vanhemmat onnistuvat eläytymään juuri tiettyyn lapseen, kehityksen eri vaiheissa. Jotta vanhemmuus onnistuu, siihen tulee paneutua ja vanhemmuuden tehtävää, kumppanilta ja muilta läheisiltä saatua tukea tulee arvostaa. Tämän vuoksi vanhemmat tarvitsevat tiedollista ja henkistä tukea kaikilta mahdollisilta tahoilta. Avoin päiväkotitoimii sen vuoksi tärkeänä paikkana, josta vanhemmat voivat saada tukea vanhemmuuteen esimerkiksi keskustelun, konkreettisen avun tai tiedollisen tuen muodossa. Avoin työntekijät voivat toimia henkisenä tukena ja olla läsnä, kun vanhemmat haluavat keskustella lapsista tai omasta jaksamisesta.

4.1 Vanhemmuuden tukeminen

Nykyisin tuskin kukaan pystyy kiistämään, kuinka merkityksellistä on perheen ja päivähoiton välinen yhteistyö. Yhteistyön tarpeellisuutta pyritään perustelemaan lapsen näkökulmasta, mutta samalla myös vanhempien tukemisen näkökulmasta. Yhteiskunnan tukijärjestelmillä on ainakin osittain vastuu vanhempien tukemisesta ja päivähoiton työntekijöiden tehtäväksi määritellään vanhempien tukeminen. Sitä vastoin vanhempien toinen toisensa tukemiseen on kiinnitetty vähemmän huomiota. (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 128–129.)

Kasvaminen hyvään vanhemmuuteen on mahdollista saavuttaa, sillä jokainen lapsi, hänen ikänsä ja elämänvaiheensa, edistää vanhemmuutta omalla tavallaan. Päivähoidossa vanhemmuutta voidaan tukea esimerkiksi keskustelun avulla, jol-

loin olisi tärkeää selvittää, missä asioissa perhe tarvitsee apua ja mitkä asiat onnistuvat hyvin. Osa työntekijöistä on saanut koulutuksen, jotta he osaisivat kohdata paremmin ihmisiä ja tarjota tukea. Silloin olisi tärkeää tietää enemmän lapsen asioista ja perheen sen hetkisestä elämäntilanteesta. Vanhemmuuden tukemiseen etsitään jatkuvasti uusia menetelmiä, sillä lapsi tarvitsee eri-ikässä ja elämäntilanteessa erilaista vanhemmuutta. (Järvinen ym. 2009, 15–16.) Lapsen käyttäytyessä haastavasti, vanhemmat saattavat kokea, ettei heillä ole riittävästi keinoja kasvat-
taa lasta ja tarvitsevat ehkä sen vuoksi apua (Tapio ym. 2010, 153). Sosionomilla (AMK) on kykyä luoda asiakkaaseen ammatillinen vuorovaikutus- ja yhteistyösuhde, joka on asiakasta osallistavaa sekä ammattitaitoa ymmärtää asiakkaan tarpeita ja voimavaroja. Täten sosionomilla (AMK) on taitoa tarjota asiakkaalle tukea ja ohjausta, kasvun ja kehityksen eri vaiheissa. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010, 4, 5.)

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus, vuonna 2006 suorittaman väestökyselyn mukaan vanhemmat saattavat usein kokea, etteivät he saa riittävästi konkreettista tai henkistä tukea vanhemmuuteensa. Yleensä, kun apua tarvitaan, sitä pyydetään ensimmäisenä omalta puolisoilta. Kun perheen lapset ovat pienempiä, vanhemmat tarvitsevat tukea enemmän myös lähisuvulta. Lähi-
verkoston antama tuki ei välttämättä aina riitä vanhemmille, mutta he eivät silti ehkä kuitenkaan hae apua ammattilaisilta. Siksi olisi tärkeää, että ammattilaiset ovat helposti lähestyttäviä. Palvelujärjestelmän mahdollisuus antaa vanhemmille tukea saattaa silti olla rajallista ja sen vuoksi palvelujärjestelmää tulisi kehittää siten, että järjestelmällä pystyttäisiin vastaamaan kaikkien lapsiperheiden tarpeisiin. Tämä edellyttäisi koulutuksen monipuolista ja muutosten tekemistä järjestelmän sisältöihin. (Lammi-Taskula & Salmi 2008, 52–53, 57.)

Järvinen ym. (2007, 92–93) esittävät, että vanhemmuuteen liittyy joitakin riskitekijöitä, mutta yleisesti vanhemmat haluavat hyviä asioita lapselleen. Vanhemmuus koetaan yleensä voimavaraksi ja vanhemmuuden löytäminen avaa mahdollisuuksia lapselle sekä vanhemmalle itselleen. Osa vanhemmista saattaa ajatella joskus, ovatko he riittävän hyviä vanhempia eli vanhemmuuteen liittyy epävarmuutta. Lapsen ja vanhemman suhde sekä suhteen kehittyminen on hyvä oppimis- ja kasvu-

prosessi molempien osapuolten kannalta. Vanhemmuuteen liittyy myös pohtimista siitä, millainen on kasvattajana ja millaisia kasvatuseriaatteita itse vanhempänä voisi käyttää. Tietoinen kyky miettiä kasvatusta, auttaa varmasti löytämään lapselle ja vanhemmille parhaiten sopivat toimintatavat. Vanhemmuus on yleensä aitoa välittämistä, jolloin vanhempi on kiinnostunut lapsen asioista, kokemuksista, teemisistä ja tunteista. (Vilen ym. 2006, 102–103.)

Kasvuturve-projekti oli Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama kolmivuotinen perheyön kehittämisprojekti, jossa selvitettiin Sateenkaari Kodon päiväkotien henkilöstön ja hallinnon mielipiteitä projektin näkymisestä heidän työssään. Lisäksi kyselyllä selvitettiin henkilöstön toiveita ja käsityksiä vanhemmuuden tukemisesta ja tuloksia verrattiin henkilöstölle aikaisemmin tehtyyn kyselyyn. Vertailun tarkoitus oli saada tietoa siitä, millainen vaikutus Kasvuturve-projektilla oli ollut vanhemmuutta tukevassa työssä. (Ovaska 2004, 59.)

Kyselyn tulokset osoittivat, että suurin osa Sateenkaari Kodon työntekijöistä piti vanhemmuuden tukemista tärkeänä osana työssään. Tukemisen ymmärrettiin näkyvän vanhempien auttamisena, opastamisena, kannustamisena, kuuntelemisena ja keskustelemisena. Vanhempien tukeminen on tärkeää silloin, kun lapsen ja vanhemman väliltä puuttuu turvallinen yhteys, lapsi oireilee tai käyttäytyy levottomasti. Työntekijät toivat esille, että hyviä tukimuotoja vanhempien tukemiseen ovat myös verkostopalaverit, erilaiset ryhmäillat, kasvatuksellinen tuki ja ohjaaminen eteenpäin. Lisäksi olisi hyvä, että tukimuodot olisivat perhekohtaisia ja yksilöllisiä sekä tarjoaisivat mahdollisuuden vertaistuen saamiseen. (Ovaska 2004, 59–61.)

Stakes toteutti vuonna 2000 toteuttaman vanhemmuuden aika –hankkeen. Tämän hankkeen tarkoituksena oli selvittää päiväkodeissa ja neuvoloissa työskentelevien henkilöiden työssään kohtaamia haasteita sekä vanhemmuuden tukemisen toimintatapoja. Lammi-Taskulan ja Varsan (2001, 61–62) mukaan tutkimuksesta selvisi, että työntekijöiden vastauksien perusteella kasvu vanhemmuuteen nousee keskeisimmäksi teemaksi vanhemmuuden tukemisessa tulevaisuudessa. Työntekijät korostivat, että vanhempia tulee rohkaista ottamaan vastuuta, tekemään päätöksiä ja luoda uskoa heidän kykyihinsä toimia hyvinä kasvattajina. Lisäksi työntekijät

korostivat aikuisten vastuullisuutta eli aikuisten tulisi toimia aikuisina ja laatia rajat lapsilleen, joita kaikki perheenjäsenet noudattaisivat. Vastauksissa tuli myös esille, että perheen yhteinen aika ja sen tärkeys sekä vanhempien tukeminen lasten kasvatuksessa tulevat korostumaan tulevaisuudessa. Tärkeänä teemana vastauksissa nousi esille myös lapsen näkökulma eli lapsen oikeus hyvinvointiin, vanhempiin ja perheeseen sekä vanhempien jaksaminen arjessa.

Lammi-Taskulan ja Varsan (2001, 64, 66, 68) mukaan tutkimuksessa nostettiin vanhemmuuden tukemisessa tärkeimmiksi tavoiksi tulevaisuudessa keskustelut, ryhmät, teemaillat, koko perheelle järjestetyt tapahtumat ja asiantuntijoiden luennot. Lisäksi vastaukset osoittivat, että työntekijät tarvitsevat lisää rohkeutta voidakseen puuttua ongelmiin ja samalla tulisi lisätä päivähoiton työntekijöiden koulutusta, jotta he voisivat tukea vielä paremmin vanhempia. Osa tutkimukseen osallistuneista työntekijöistä oli kuitenkin sitä mieltä, että heidän tehtävänsä on lasten varhaiskasvatus, eikä vanhempien tukeminen.

4.2 Kasvatuskumppanuus

Vilen, Leppämäki & Ekström (2002, 152–153) toteavat kasvatuskumppanuuden olevan käsite, joka kuvaa työntekijän ja vanhempien välistä suhdetta. Kasvatuskumppanuudessa korostuvat vanhempien ja työntekijän välinen yhteistyö sekä jaettu asiantuntijuus. Kumppanuus näkyy dialogisuutena, jolloin työntekijä huomioi vanhempien näkemyksiä ja tietoja lapsesta. Kumppanuus sopii kohtaamiseen, joka tapahtuu vuorovaikutuksellisen tukemisen tasolla. Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan (2008, 8) ohjaajat pyrkivät sujuvaan, luontevaan ja avoimeen yhteistyöhön lasten vanhempien kanssa. Työntekijät painottavat arvostavan vuorovaikutuksen ja asiakastyön tärkeyttä työntekijän sekä perheen välillä. Toiminnassa korostetaan keskinäisen luottamuksen syntymistä ja vaitiolovelvollisuuden periaatteita.

Kuokkasen (2006, 37–40) mukaan kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja työntekijät sitoutuvat tietoisesti yhdessä toimimaan lapsen kokonaisvaltaisen kehityk-

sen sekä oppimisen tukemiseen. Kasvatuskumppanuutta määrittää perheen elämän todellisuus, päiväkodin organisaatiomalli, päiväkodin arvot ja kulttuuriset arvot. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana ovat lapsen tarpeet, perheen arvot ja arvostukset. Lisäksi kumppanuudessa on tärkeää vaihtaa lasta koskevia tietoja vanhempien ja työntekijöiden välillä. Lapsen aloittaessa päivähoidossa, kumppanuus alkaa yleensä tutustumisesta ja syvenee päivittäisten kohtaamisten myötä (Kasvatuskumppanuus, [viitattu 4.11.2009].)

Koti ja päivähoito tulevat usein lähelle toisiaan kasvatuskumppanuudessa. Kumppanuudesta huolimatta päävastuu lasten hoidosta ja kasvatuksesta on vanhemmillä. Jaettu kasvatustehtävä tuo uuden palvelukulttuurin päivähoidon, sillä varhaiskasvatus on perheiden ja päivähoiton yhteistä toimintaa. Kasvatuskumppanuudessa lapsen kodin ja päivähoiton kasvuympäristön tulisi vahvistaa lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista eheyttä. (Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävänä 2006.)

Järvisen ym. (2009, 118) mukaan kumppanuuden taustalla on vanhempien ja henkilöstön halu toimia yhdessä, toisiaan kunnioittaen. Onnistuneen kasvatuskumppanuuden perustana on avoin vuorovaikutus ja luottamus. Kasvatuskumppanuus on yhteisten päätöksien tekoa ja molemmin puolista tiedottamista. Kasvatuskumppanuus on laaja käsite, joka sisältää ajatuksen vanhempien osallisuuden vahvistamisesta, kumppanuuskulttuurin rakentamisesta ja osaamisen kehittämisestä kasvatuskumppanuudesta. Tarkoituksena on siten etsiä sellaisia viestintä- ja yhteistyötapoja, jotka osallistavat ja aktivoivat vanhempia. Aidon vuoropuhelun ja luottamuksen myötä vanhemmat uskaltavat kertoa oman näkemyksensä ja odotuksensa kumppanuudesta. Vanhemmat sekä työntekijät rakentavat lapsen kasvatukselle yhteistä ymmärrystä arvojen, toiminnan, menetelmien ja päämäärien pohjalta. (Kasvatuskumppanuus ammatillisuutena 2006.)

Vanhempien osallistuminen lapsen varhaiskasvatukseen suunnitteluun ja arviointiin olisi tärkeää (Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002). Avoimessa päiväkodissa pyritään nimenomaan edistämään vanhempien osallisuutta, toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, asiakaslähtöisyyttä noudattaen. Näin vanhemmilla on mahdollisuus itse vaikuttaa siihen, minkälaista toimintaa avoimessa

päiväkodissa järjestetään. Asiakslähtöisyydestä kertoo myös se, että jokainen perhe saa valita toimintaan osallistumisen oman mielenkiinnon mukaan. (Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2008, 8.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2006, 31–32) mukaan kumppanuus on asennoitumista kasvatustehtävään ja konkreettisesta toiminnasta sopimista. Kumppanuuden tehtävänä on edistää vanhempien keskinäistä yhteistyötä, tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen tuen tarve ja luoda yhteiset toimintatavat lapsen tukemiseksi. Järvinen ym. (2009, 119) ovat sitä mieltä, että uudet kumppanuussuhteet ja lyhytaikaiset kasvatussuhteet luovat omat haasteensa kumppanuuden kehittymiselle. Kumppanuussuhde kehittyy käytännössä ja siksi olisikin tärkeää vaihtaa vanhempien kanssa kuulumisia päivittäin.

Poikonen ja Lehtipää (2009, 73–74) esittävät, että lapsen tarpeet ja etu ovat kasvatuskumppanuuden muodostamisen ja kehittämisen lähtökohtina. Aikuisten väliin suhteeseen ja suhteen hoitamiseen tulisi myös kiinnittää huomiota. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on ottaa huomioon alusta alkaen vanhempien toiveet, mielipiteet ja näkemykset suunniteltaessa sekä toteuttaessa lapsen varhaiskasvatusta. Lisäksi kumppanuuden näkökulmasta lapsen ja vanhemman suhde sekä tässä suhteessa tapahtuvat muutokset eivät kuitenkaan ole toisarvoisia asioita. Varhaiskasvatuksen henkilöstö sitoutuu osaltaan vahvistamaan varhaista kiintymyssuhdetta lapsen ja vanhemman välillä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 13–14.)

Lisäksi kumppanuuden tavoitteena on, että lapsi elämän kokijana ja toimijana tulisi nähdä sekä ymmärretyksi kokonaisvaltaisesti. Kumppanuus merkitsee yleensä vanhempien ja henkilöstön suhteen syventämistä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17–19.) Kumppanuuden lähtökohtana on vanhempien vastuu lapsista kotona ja henkilöstön vastuu lasten kasvusta sekä hoidosta päivähoidossa. Luottamus on tärkeää työntekijöiden ja vanhempien välisessä vuorovaikutussuhteessa, sillä luottamuksen myötä lisääntyy myös yhteistyö. Työntekijöillä tulee olla tietoa lapsiperheistä ja perheiden arjesta. (Poikonen & Lehtipää 2009, 81, 85, 88.) Seinäjoen avoimessa päiväkodissa ei laadita lapsille erillisiä varhaiskasvatussuunnitelmia, eikä myöskään käydä siihen tarkoitettuja varhaiskasvatuskeskusteluita. Avoimes-

sa päiväkodissa tarjotaan kuitenkin vanhemmille mahdollisuus päivittäisiin yksilökeskusteluihin, yhdessä ohjaajien kanssa (Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2008, 9).

Kasvatuskumppanuus on työntekijän omaksuma toimintakäytäntö ja asenne, joka muuntaa ammatillisuutta. Työntekijän asiantuntemusta hyödynnetään tiedon ja ymmärryksen tuomisessa vanhempien käyttöön asiallisella ja kunnioittavalla tavalla. (Kasvatuskumppanuus ammatillisuutena 2006.) Työntekijän rooli kumppanuudessa on ensisijaisesti luoda vanhemmalle käsitys siitä, että he toimivat yhteisymmärryksessä. Tämän myötä lapsi kokee, että vanhemmat ja työntekijät vaalivat toisen osapuolen suhdetta lapseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20–21.) Myös päivähoitossa on tärkeää ymmärtää vanhempien ja ammattikasvattajien toisiaan täydentävä asiantuntemus. Vanhemmat tuntevat lapsensa yksilöinä ja päiväkodin ammattikasvattajat näkevät hänet puolestaan otollisemmin suhteessa ikäisiinsä. (Mönkkönen 2007, 54.) Kumppanuuden toimiessa hyvin, varhaiskasvattaja on empaattinen ja pystyy löytämään perheen elämästä positiivisia samaistumisen kohteita (Kaskela & Kekkonen 2006, 26, 29).

4.3 Yhteisö vanhemmuuden tukena

Yhteisöksi on alettu kutsumaan sitä, kun ihmiset ovat olemassaolonsa aikana yhdistäneet voimansa, kehittäneet ryhmämuotoja suojautuakseen vaaroilta ja hankkiakseen toimeentulon. Nyky-yhteisön voidaan sanoa tarkoittavan alueellisesti rajattua, ihmisistä koostuvaa ryhmää, jossa ihmisten välillä vallitsee tiivis vuorovaikutus ja voimakas yhteenkuuluvuus. Perhe, työ- ja kyläyhteisö ovat yleisesti hyviä esimerkkejä nyky-yhteisöstä. Ihmiset joutuvat modernin elämäntavan aiheuttamien paineiden vuoksi, useimmiten hakemaan turvaa ja voimaa yhteisöistä. Kuten aikaisemmin, myös nyky-ajan yhteisöissä korostuvat yhteisvastuu, turvallisuus ja yhteenkuuluvuus. (Himberg & Jauhiainen 2004, 163–164.) Cacciatore (2005, 36–37) sitä vastoin esittää, että yhteisöllisyyteen kuuluu ihmisen sosiaalinen verkosto ja työelämä, joiden avulla yhteisöllisyys toteutuu parhaiten. Yhteisössä korostuu ihmisten yhteinen toiminta, yhteisesti sovitut arvot ja normit sekä yh-

teiset päämäärät. Yhteisössä ihmiset voivat olla omia itsejään, toimia tärkeiden asioiden hyväksi, jakaa toisten kanssa vaikeuksia, saada tukea ja tulla ymmärretyksi. (Haapamäki 2000, 14.)

Hellsten (1999, 88–89) taas esittää, että nyky-yhteiskunnassamme suurin osa väestöstä asuu kaupungeissa. Tämän vuoksi heillä ei välttämättä ole yhteyksiä omiin vanhempiinsa ja isovanhemmat saattavat asua kaukana, eivätkä pysty olemaan lastensa tukena. Lähiöissä ihmiset eivät välttämättä tunne toisiaan ja yhteisöllisyyden mukanaan tuoma tuki puuttuu lähes kokonaan. Näin vanhemmat saattavat jäädä yksin kasvatusvastuunsa kanssa, kun ympärillä ei ole sosiaalisia verkostoja. Vanhempien oletetaan selviävän yksin kasvatustehtävänsä kanssa. Työn ja perheen yhteensovittaminen voi osoittautua hankalaksi ja vanhemmat saattavat väsyä. Entisajan kyläyhteisöä korvaamaan on perustettu erilaisia asiantuntijaverkostoja, kuten päiväkoteja, joiden tarkoituksena on toimia vanhemmuuden tukena.

Himberg ja Jauhiainen (2004, 165–166) toteavat, että ihmiset saattavat silti etsiä yhteisyyttä, vaikka he kuitenkin pitävät tiukasti kiinni omista oikeuksistaan. Nykyisin yhteisöt eivät välttämättä sido ihmistä enää niin kuin perinteiset yhteisöt ovat tehneet, sillä nyky-yhteisöt ottavat enemmän huomioon ihmisten yksilölliset tarpeet. Nyky-yhteisön yhtenä tunnusmerkkinä pidetään yhteisyyden kokemusta, jolloin ihmiset ovat tietoisia heitä yhdistävistä tekijöistä. Tämä luo osaltaan yhteenkuuluvuutta ihmisten välille ja luo mahdollisuuden toimia yhdessä tarpeen vaatiessa. Lisäksi yhteisön tunnusmerkkinä pidetään sitä, että yhteisöllisyys määrittyy yksilöiden välisten sopimusten perusteella. Tyypillistä nyky-yhteisöllisyydelle on ihmiset, joilla on samanlainen elämäntilanne ja yhteiset tarpeet liittyvät yhteen. Esimerkiksi kotona lapsia hoitavia äitejä yhdistäisi se, että heillä on usein lapsiin liittyviä yhteisiä tarpeita ja he voisivat sitä kautta tukea toisiaan.

Kun puhutaan kasvatuksesta, voidaan samalla puhua myös kasvattajien yhteistyöstä. Lasten kasvatuksessa pitäisi aina pyrkiä siihen, että perhe löytäisi yhteiset kasvatusarvot ja –periaatteet lasta tapaavien instituutioiden kanssa. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi päivähoito, koulu ja seurakunta. Edellä mainitut tahot tapaavat suurimman osan samoista lapsista ja jakavat näin yhteistä kasvatusvastuuta

yhdessä vanhempien kanssa. Lapsen ja perheen parhaaksi olisi tarpeellista, että tukea vanhemmuuteen ja kasvatukseen saataisiin kaikilta vastuullisilta yhteisöiltä. Ensisijainen kasvatusvastuu kuuluu kuitenkin kodeille. Vanhempien tulisikin muistaa, että lasten ja nuorten kasvatusta ei saisi kokonaan sysätä yhteiskunnan kasvatusinstituutioille. Vanhemmilla on aina tärkeä rooli lastensa elämänsä, yhteisesti kasvatuksesta huolimatta. (Luumi, [viitattu 13.9.2010].)

Airola ja Tarsalainen (2003, 39) tuovat esille, että nykyisin puhutaan paljon yhteisöllisyydestä ja sen merkityksestä. Nyky-yhteiskunnassa perheet elävät kuitenkin paljon omaa elämäänsä, erillä toisistaan ja yhteisöllisyys on siten kadottanut olemassaoloaan. Yhteiskuntaa näyttää ohjaavan kiire ja elämän hektisyys, mikä omalta osaltaan vaikeuttaa, muun muassa isovanhempien osallistumista lastenlastensa elämään ja perheiden tukemiseen. Vanhemmuuteen tuo haasteellisuutta lisääntyneet pätkä- ja etätyöt, jotka hankaloittavat työntekijän kuulumista tuttuun ja turvalliseen työyhteisöön. Rakentaminen on yhteiskunnassamme hyvin suosittua ja perheen perustamisen ohella halutaan myös oma, yhteisesti rakennettu koti. Kodikkaista asuinalueista huolimatta naapureilta saattaa puuttua yhteishenki, eikä toisia välttämättä edes tunneta, saati tervehditä. Viranomaisiin ja esimerkiksi lapsen kouluun otetaan yhteyttä tilanteen ollessa jo niin paha, että muuta vaihtoehtoa ei enää ole. Aikaisemmin lasten kasvatukseen osallistui koko lähiyhteisö. Lisäksi Airola ja Tarsalainen pohtivatkin, pitäisikö yhteisöllinen kasvatus ottaa jossain määrin uudestaan käyttöön.

Yhteisöllisessä kasvatuksessa on kysymys vanhemmuuden vahvistamisesta tukiverkoston avulla. Tukiverkostoilla pyritään ehkäisemään lasten sekä nuorten syrjäytymistä, ilkeävaltaa ja erityistoimenpiteiden tarvetta. Lapsen ja nuoren lähiyhteisöön voi kuulua monia tahoja, joita ovat kodin lisäksi esimerkiksi koulut, päivähoito, kunnan sosiaali- ja vapaa-aikatoimi ja seurakunta. Lähiyhteisöön voivat kuulua lisäksi erilaiset harrastepiirit ja urheiluseurat (Airola & Tarsalainen 2003, 41.) Myös Sihvola (2002, 174) kannustaa perheitä verkostoitumaan, sillä verkostoituminen todennäköisesti auttaisi jaksamaan aikuisena ja vanhempana. Lisäksi verkostoitumisen on todettu lisäävän turvallisuuden tunnetta, kontaktipintaa ja tarjoavan erilaisia auttamisen työvälineitä.

4.4 Sosiaalisen verkoston vahvistaminen

Himberg ja Jauhiainen (2004, 173–174) ovat sitä mieltä, että sosiaalisella verkostolla voidaan tarkoittaa tietoisesti tai tiedostamatta muodostettua ihmisten liittymistä yhteen. Verkostoa voidaan lisäksi kuvata kenttänä, joka muodostuu ihmisten välisistä suhteista ja ihminen voi kuulua yhtä aikaa useampaan verkostoon. Tämän lisäksi sosiaalisella verkostolla on suuri merkitys sosiaalisen tuen antajana ja yhdessä toimiminen on yleensä vaikuttavin tukimuoto. Sosiaaliseen tukeen sisältyy muun muassa vaikeissa tilanteissa annettava materiaallinen tieto, välineet, apu tai neuvot. Erityisesti elämän muutosvaiheissa sosiaalisen verkoston tarjoama konkreettinen apu ja tieto ovat erityisen arvokkaita. Eniten tukea ihmiset kokevat usein saavansa henkilöiltä, joiden avulla he saavat käyttöönsä psyykkisiä voimavarojaan ja onnistuvat tunteiden käsittelyssä.

Seikkula (1994, 16–17) sitä vastoin toteaa, sosiaalisilla verkostoilla tarkoitettavan vuorovaikutussuhteita, joiden avulla henkilö voi ylläpitää omaa sosiaalista identiteettiään. Sosiaalinen verkosto on sosiaalinen yksikkö, jossa näkyvät ihmisten väliset sosiaaliset suhteet. Verkostoon voi kuulua päivittäin tavattavia perheenjäseniä ja työkavereita tai ystäviä, joita tavataan vain kerran tai kaksi vuoden aikana. Sosiaalisten kontaktien tiheys ei siis ole sosiaalista verkostoa määrittelevä tekijä. Lisäksi sosiaalinen verkosto käsittelee vastavuoroisia dynaamisia kokonaisuuksia, jotka muodostuvat ihmisten välisistä suhteista. Yksilö toimii sosiaalisessa verkostossaan erilaisissa mikrosysteemeissä ja ryhmittymissä. Näiden tahojen väliset yhteydet ovat tärkeitä ja ryhmittymien välisissä kontakteissa syntyy merkityksiä, jotka ovat tärkeitä käyttäytymisen ohjaamisessa.

Sukulaiset, ystävät ja tuttavat muodostavat yleensä ihmisen tärkeimmän sosiaalisen verkoston. Lapsen ensimmäinen sosiaalinen verkosto on usein perhe. Perheen yhteisen verkoston lisäksi, perheenjäsenillä saattaa olla useimmiten vielä omat sosiaaliset verkostot perheen ulkopuolisten ihmisten kanssa. Perheenjäsenen mukautuessa elämän muutosvaiheisiin, on perheen tuki tärkeää. Perheen avulla henkilö voi käyttää voimavarojaan selviytyäkseen muuttavista tilanteista. Lisäksi sosiaalinen tuki vaikuttaa hyvinvoinnin ja terveyden kokemiseen. Sosiaali-

sen verkoston jäsenet pitävät yhteyttä toistuvasti ja tunteet ovat voimakkaasti yleensä läsnä tilanteissa. Verkosto saattaa kuitenkin silti kuluttaa ihmisen voimavaroja ja aiheuttaa negatiivisia tunteita. (Järvinen ym. 2007, 112–113.)

Sosiaalisten suhteiden luominen ja verkostoituminen auttaa vanhempia jaksamaan arjen keskellä. Verkostot ja sosiaaliset suhteet antavat peilauspintaa omalle vanhemmuudelle, auttavat ymmärtämään omaa käyttäytymistään ja lisäämään turvallisuuden tunnetta. Kynnys lähteä kodista saattaa olla suuri ja saattaa viedä aikaa, ennen kuin ympärillä on tiivis ja turvallinen verkosto. Apu saattaa löytyä erilaisista vanhempain- ja perheryhmistä. Luontevinta kuitenkin olisi, jos hyvä tukiverkosto löytyisi omista sukulaisista ja ystäväistä. Tämän vuoksi, olisi tärkeää säilyttää hyvät suhteet omiin vanhempiinsa, sillä he ovat parhaimmillaan erinomainen tuki ja voimavara lapsiperheelle. (Sihvola 2002, 170–175.)

4.5 Vertaistuki

Voimaa vertaistuesta ([viitattu 2.9.2010], 6), kokemuksia Suomen pakolaisavun Tukena – projektissa todetaan, että vertaistukitoiminnan ydin lähtee ajatuksesta, jossa samojen asioiden ympärillä olevat ihmiset ovat omien asioidensa ja ongelmiansa asiantuntijoita. Joissakin tilanteissa samoja asioita kokeneet ihmiset ovat toistensa paras tuki ja turva. Vertaistuki on sosiaalisen tuen muoto, johon kohdistuu jatkuvaa kasvua ja kehitystä. Vertaisryhmien teemat ovat vaihtelevia ja erilaisia, eikä teemojen tarvitse aina olla ongelmakeskeisiä. Yksi hyvä esimerkki on erilaiset vanhempainryhmät, jotka kasvattavat jatkuvasti suosiotaan. Vertaistuki luo erinomaiset mahdollisuudet hankkia sosiaalisia suhteita, luottamusta, kumpuuta ja vuorovaikutusta samoja asioita kokeneiden ihmisten kesken. Järvisen ym. (2007, 166) mukaan vertaistuki tarkoittaa apua tai tukea, joka on järjestäytynyt vapaamuotoisesti tai organisoidusti. Samoja asioita kokeneet tai samassa elämäntilanteessa olevat henkilöt tukevat toisiaan ja selvittävät elämäntilannettaan.

Vertaistuen avulla ihminen voimaantuu ja huomaa, ettei ole yksin ongelmiansa kanssa. Voimaantumisen kautta ihminen kykenee vapauttamaan omia voimavaro-

jaan, kantamaan vastuuta omasta elämästään ja tekemistään päätöksistä. Yksilön voimaantuminen on prosessi, mikä ei tapahdu hetkessä. Siihen ei voida pakottaa ulkoapäin, mutta esimerkiksi yhdessä tekeminen, auttaa vahvistamaan yksilön voimaantumista. (Voimaa vertaistuesta, [viitattu 2.9.2010], 7.)

Vilenin ym. (2002, 202–204) mukaan ryhmässä on enemmän tietoa ja kokemuksia, kuin kahden henkilön keskustelutilanteessa. Henkilökohtaisen kokemuseräisen tiedon jakaminen on tärkeää. Lisäksi on tärkeää kuulua johonkin ryhmään, jossa välitetään, huolehditaan ja arvostetaan. Kun ryhmä on pieni ja ilmapiiri turvallinen, henkilöt voivat kertoa asioita, joita eivät yleensä kertoisi. Muutokseen pyrittäessä ryhmän kiinteydellä ja kannustavalla ilmapiirillä, on suuri merkitys. Ryhmässä on mahdollisuus oppia ottamaan toiset ihmiset huomioon ja hyväksymään erilaisuutta. (Kemppainen 2000, 37–38.) Kun ihminen osallistuu ryhmän toimintaan ja ottaa kantaa toisten odotuksiin, hän samalla suhteuttaa itseään ympäristöönsä. Lisäksi hänen pitää tehdä raja itsensä ja ympäristön välille. Tämän myötä ihmisen itsetietoisuus ja tietoisuus ympärillä olevasta maailmasta sekä niiden muodostamasta suhteesta lisääntyvät. Lisäksi ryhmä toimii peilinä, jonka kautta jäsenet voivat tarkastella itseään ja toimintatapojaan. (Himberg & Jauhiainen 2004, 96–97.)

Vertaisryhmän henkilöitä yhdistää sukupuoli, ikä tai harrastus. Keskeistä on koontua yhteen jakamaan kokemuksia ja iloitsemaan yhdessäolosta. Vertaisryhmä vahvistaa henkilöiden identiteettiä ja yhdessäolo lisää elinvoimaa. Ryhmässä toisten antama tuki on tärkeää ongelmien ratkaisemiseksi ja voimavarojen lisäämiseksi. (Malin 2000, 17–18.) Laine (2006, 84–85) taas esittää, että lapsen vertaisryhmä muodostuu kavereista ja ystäväistä. Sosiaalinen verkosto on lapselle tärkeä yhteisö, jossa lapsi oppii ryhmässä ymmärtämään sosiaalista todellisuutta. Vertaisryhmän positiiviset kokemukset edistävät itsetuntoa ja kehittävät sosiaalisia taitoja. Lapsen vertaisryhmästä saamalla kokemuksilla on vaikutusta siihen, miten lapsen maailmankuva ja persoonallisuus kehittyvät. Vertaisryhmässä lapsen on tärkeää saada testata ainutlaatuisuuttaan, jotta hänelle muodostuu kuva itsestään samankaltaisten lasten seurassa. Lisäksi lapsi oppii, mitä ryhmässä saa tehdä ja mitä asioita tulee arvostaa. (Vilen ym. 2006, 217.) Vertaissuhteissaan lapset voivat tul-

kita aikuisten maailmassa olevia käytäntöjä ja sosiokulttuurisia asioita (Lehtinen 2009, 153–154).

Yleensä vertaisryhmä muodostuu henkilöistä, joilla on jokin samantapainen ongelma tai elämäntilanne. Ryhmän tavoite on muuttaa asennetta jonkin asian suhteen. Toimintaan sisältyy keskustelun ja istumisen lisäksi yhdessä toimimista, jolloin keskustelua saattaa syntyä myös vaikeista asioista. (Vilen ym. 2006, 123.) Vertaisryhmistä puhuttaessa voidaan puhua niin sanotuista matalankynnyksen paikoista. Tällaisiin ryhmiin on helppo tulla ja toiminta lähtee aina ryhmäläisten omista tarpeista käsin. Ryhmä on voimavara, joka mahdollistaa vertaisuuden, verkostojen, ystävien ja uusien näkökulmien hankkimisen. Ryhmäläisellä on lisäksi mahdollisuus hyväksynnän, arvostuksen ja tasavertaisuuden kokemiseen. (Voimaa vertaistuesta, [viitattu 2.9.2010], 12.)

Behr (1997, 123–125) on sitä mieltä, että vanhemmat saattavat kokea ryhmän olevan paikka, jonne voi mennä joka viikko ja keskustella perheensä tilanteesta sekä muista perheeseen liittyvistä asioista. Lisäksi ryhmässä voi saada henkistä tukea, erilaisia tietoja, kuunnella toisia ja ryhmä antaa mahdollisuuden ajatella asioita. Vanhempiryhmiä voi muodostaa muun muassa sillä perusteella, että heidän lapsillaan ja heillä itsellään on samanlaisia ongelmia tai vanhemmilla on muuten samanlainen elämäntilanne. Vanhempien tapaamisten lisääntyessä, tulee ryhmän hakemiseen perustuvista tekijöistä vähemmän merkittävä, kun vanhemmat oppivat tuntemaan toisensa paremmin. Raitanen (2008, 164) lisää, että ryhmän tehtäviin kuuluvat jäsenten välisen kiinteyden vahvistaminen ja ylläpito sekä yhteisten tavoitteiden tavoittelemineen. Erilaisia vertaistukiryhmiä järjestetään yleensä erilaisten asioiden ja elämäntilanteiden mukaan ympäri maailman.

Yksi vertaisryhmäesimerkki on erilaiset äitiryhmät, joihin useimmat äidit hakeutuvat tavatakseen samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Kotona pienten lasten kanssa vietetyn ajan jälkeen, äidit kaipaavat toisten aikuisten seuraa ja hakevat vastapainoa arkisille rutiineille. Monella perheellä saattaa olla takanaan muutto vieraalle paikkakunnalle, jolloin erilaiset äitiryhmät toimivat eräänlaisina sisääntuloväylinä tavata uusia ihmisiä ja solmia sosiaalisia suhteita vieraassa ympäristös-

sä. Sen lisäksi, että vanhemmat tapaavat toisiaan, myös lapset saavat mahdollisuuden uusien kaverisuhteiden luomiseen. Erilaiset äitiryhmät saattavat olla niitä harvoja paikkoja, minne voi mennä yhdessä pienen lapsen kanssa ja nauttia samalla hetken, esimerkiksi kahvikupin äärellä, lapsen leikkiessä muiden lasten kanssa. Kahvihetki muiden vanhempien seurassa mahdollistaa ajatusten, tunteiden ja erilaisten kokemusten vaihtamista äitiydestä sekä äitinä olemisesta. (Vanhanen-Silvendoin 1996, 230–233.)

5 TUTKIMUSOSIO

Aloitamme tutkimusosion tarkastelemalla opinnäytetyömme taustaa ja tavoitetta. Tuomme esille myös tutkimuskysymyksemme ja kohderyhmän. Seuraavassa alaluvussa määrittelemme, mitä laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan. Sen jälkeen perehdymme tarkemmin teema- ja ryhmähaastatteluun, joita käytimme työmme tutkimusmenetelminä. Lisäksi tarkastelemme aineiston analyysiä ensin teoriassa ja kerromme välillä, miten teoria näkyy meidän tutkimuksessa. Lopuksi pohdimme tutkimuksen eettisyyttä, luotettavuutta ja pätevyyttä sekä kerromme, miten toteutimme tutkimuksemme käytännössä.

5.1 Tutkimuksen tausta ja tavoite

Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää vanhempien kokemuksia Seinäjoen avoimesta päiväkodista. Teemme työmme vanhempien näkökulmasta, sillä he ovat lastensa parhaita asiantuntijoita ja osaavat kertoa, mikä on erityisesti heidän lapselleen tärkeintä. Tutkimuksemme kohderyhmänä ovat avoimessa päiväkodissa käyvät äidit, sillä he osaavat tuoda esille tärkeitä ja merkittäviä asioita myös lastensa näkökulmaa ajatellen. Tarkastelemme työtämme samalla silti myös äitien näkökulmasta, koska kokemuksemme mukaan avoimessa käy enemmän äitejä lapsineen kuin isiä. Haastattelukerroillamme osallistujien joukossa ei ollut yhtäkään isää. Olemme tarkastelleet tuloksia siten, että olemme nostaneet sieltä esille tutkimuskysymysten kannalta olennaisia ja merkittäviä asioita. Olemme jättäneet pois asioita, joilla ei ole merkitystä tutkimuksen ja etenkin tutkimuskysymysten kannalta.

Tutkimuksen myötä, lasten äideillä on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin, sillä tutkimuksemme kohdistuu juuri heidän kokemuksiinsa avoimessa päiväkodissa käymisestä. Äidit saavat mahdollisuuden tuoda julki omia kokemuksiaan ja tunte-

muksiaan siitä, millaista on käydä avoimessa sekä kertoa, millainen merkitys toiminnalla on heidän perheelle. Lapsiperheet tarvitsevat useimmiten tukea ja sosiaalisia verkostoja, joten siksi olisi tärkeää kehittää myös avoimia palveluita, vastaamaan muuttuviin ja moninasiin perheiden tarpeisiin. Toivomme, että työmme auttaisi Seinäjoen kaupunkia kehittämään avoimia varhaiskasvatuspalveluita ja hahmottamaan niiden merkityksen perheiden arjessa. Seinäjoella on laadittu lasten päivähoidon kehittämistarpeet strategia, josta tulee myös esille tarve avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseksi. Avoimia palveluita kehittämällä koko perheellä olisi entistä parempi mahdollisuus osallistua toimintaan yhdessä lasten kanssa.

Tutkimuskysymykset:

1. Mikä merkitys avoimella päiväkodilla on lapsiperheille Seinäjoen kaupungissa?
2. Miksi vanhemmat lapsineen käyvät avoimessa päiväkodissa?
3. Millainen asema avoimella päiväkodilla on vanhemmuuden tukemisessa?
4. Miten vertaistuki näyttäytyy avoimessa päiväkodissa?

Sosionomin (AMK) laaja-alaisen koulutuksen kautta koemme, että meillä on valmius toimia perheiden kanssa sekä antaa ohjausta ja tukea, esimerkiksi lapsen kasvatukseen ja kehitykseen sekä perhepalveluihin liittyen. Lisäksi koemme, että sosionomilla (AMK) on erinomaiset mahdollisuudet työskennellä avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa, sillä sosionomin (AMK) erityisosaamiseen kuuluu perheiden kanssa tehtävä työ. Sosionomi (AMK) on kykenevä työskentelemään varhaiskasvatuksessa, esimerkiksi lastentarhanopettajana, jos hän on opiskeluidensa aikana suorittanut varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opintoja yhteensä 60 opintopistettä.

5.2 Laadullinen tutkimus menetelmänä

Kvalitatiivinen eli laadullista tutkimusta kuvataan yleensä lähestymistapana, jossa korostuu ymmärrys ja tulkinta. Ymmärtäminen tarkoittaa, että henkilö oivaltaa jonkin ilmiön merkityksen, joka on siten myös tulkintaa. Laadullisen tutkimuksen päämääränä on yksilön käyttäytymisen ja kokemusten ymmärtäminen. Sen avulla on mahdollista saada tietoa enemmän tutkimuskohteesta. (Soininen 1995, 34–35.) Myös Eskola ja Suoranta (1998, 61) esittävät, että laadullisella tutkimuksella pyritään tapahtuman kuvaamiseen, toiminnan ymmärtämiseen tai teoreettisen tulkinnan muodostamiseen jostakin ilmiöstä. Pyrkimyksenä ei siis ole ainoastaan tehdä tilastollisia yleistyksiä asioista. Toteutimme työmme laadullisena tutkimuksena, sillä tarkoituksenamme ei ole esittää tutkittavia asioita prosentuaalisesti ja lukumäärällisesti, kuten määrällisessä tutkimuksessa. Tarkoituksenamme on ymmärtää avoimessa päiväkodissa käyvien äitien ja lapsien kokemuksia sekä heidän yksilöllistä käyttäytymistä.

Heikkilän (2004, 16) mukaan kvalitatiiviselle tutkimusaineisto saattaa usein rajoitua suhteellisen pieneen otokseen. Aineisto pyritään analysoimaan mahdollisimman tarkasti, pyrkimättä kuitenkaan tilastollisesti yleistämään tutkimustuloksia. Tutkittavan joukon valitseminen otokseen, tapahtuu yleensä harkinnanvaraisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa selvitetään tutkittavan kohderyhmän arvoja, asenteita, tarpeita ja odotuksia. Tuloksia hyödyntämällä, saadaan arvokasta tietoa esimerkiksi uuden tuotekehittelyn pohjaksi ja ymmärretään paremmin kuluttajan tekemiä valintoja palveluiden suhteen. Kvalitatiivista tutkimusta kannattaa hyödyntää myös toiminnan kehittämisessä ja sosiaalisten ongelmien tutkimisessa. Työstämme saatujen tulosta myötä Seinäjoen kaupungin on mahdollista kehittää avoimia varhaiskasvatuspalveluita ja etenkin avoimen päiväkodin toimintaa. Valitsimme haastateltavat henkilöt avoimessa päiväkodissa käyvistä äideistä satunnaisesti ne, jotka olivat halukkaita osallistumaan haastatteluun.

Uskomme saavamme työmme avulla merkittävää sekä tärkeää tietoa lapsiperheiden arjesta ja käymisestä avoimessa päiväkodissa. Pyrkimyksenämme on selvittää kokonaisvaltaisesti avoimen päiväkodin merkitystä kotona hoidossa olevien lapsien ja heitä hoitavien äitien näkökulmasta. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2007, 157, 176) esittävät, että kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on pyrkimys mahdollisimman kokonaisvaltaiseen kohteen tutkimiseen ja todellisen elämän kuvaamiseen. Laadullisen tutkimuksen yhtenä ongelmana saattaa olla analysoitavan aineiston suuri määrä. Aineiston määrää on kuitenkin hyvä pohtia, sillä määrä ei korvaa laatua. Joissakin tapauksissa aineisto voi olla myös hyvin niukka ja silti analysoitavaa kerääntyy riittävästi.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on yleensä mahdollista käyttää materiaalia, joka on itse hankittu tutkimusta varten. Toinen mahdollisuus on käyttää valmiina olevaa aineistoa, jonka alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut jokin muu. Erilaiset haastattelut ovat tyypillisimpiä tapoja tiedon keräämiseen. Haastattelut voidaan suorittaa lomakehaastatteluina, keskustelunomaisina haastatteluina, teemahaastatteluina tai ryhmähaastatteluina. (Heikkilä 2004, 17.) Sojinisen (1995, 112) mukaan haastattelu on tiedonkeruumenetelmä, jossa korostuu vuorovaikutus haastattelijan ja haastateltavan välillä. Haastattelijan toiminnan tarkoituksena on välittää ajatus siitä, että haastateltavan antama tieto on arvokasta ja hyväksyttävää. Haastattelu on joustava menetelmä ja sopii eri tutkimustarkoituksiin (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34).

Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 36–37) mukaan haastattelu sopii usein menetelmäksi silloin, kun käytetään satunnaisotosta koko väestöstä tai jotakin asiaa edustavaa ryhmää. Haastattelussa voidaan paremmin motivoida henkilöitä kuin lomaketutkimuksessa. Lisäksi on mahdollista tulkita kysymyksiä ja säädellä aiheiden järjestystä. Valitsimme tutkimusmenetelmäksi haastattelun ja siitä teemahaastattelun, sillä uskoimme saavamme haastattelulla enemmän tietoa äideiltä tutkittavista asioista kuin lomakekyselyllä. Valitsimme äidit haastatteluryhmäksi, sillä heillä on tietoa omasta lapsesta ja henkilökohtaisia kokemuksia siitä, millaista on käydä avoimessa päiväkodissa. Kunnioitimme heidän asiantuntemustaan ja mielipiteitä kysyttävistä asioista sekä annoimme heille mahdollisuuden kertoa vapaasti, mitä he ajattelevat asioista. Lähetimme hyvissä ajoin ennen haastatteluiden toteutusta

avoimeen kutsukirjeen ja haastattelukysymykset tutustumista varten. Myös Tuomi ja Sarajärvi (2009, 73–74) ovat sitä mieltä, että haastattelun onnistuminen edellyttää haastateltavien tutustumista etukäteen aiheeseen, kysymyksiin ja teemoihin. Haastateltaville pitää kertoa, mikä haastattelun aiheena on, sillä se on eettisesti perusteltua. Kerroimme kirjeessä haastattelun tärkeydestä, miksi teemme kyseisen tutkimuksen ja mitä hyötyä siitä olisi tulevaisuutta ajatellen. Uskomme kirjeen luoneen kiinnostusta, lisänneen motivaatiota osallistua haastatteluun ja herättäneen keskustelua äitien keskuudessa.

5.2.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on avoimen- ja lomakehaastattelun välimuoto, jolle on tyypillistä, että teema-alueet ovat etukäteen tiedossa, mutta kysymysten järjestys ja muoto puuttuvat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 197). Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, jossa haastattelu kohdistuu yleensä tiettyihin teemoihin. Haastattelu etenee keskeisten teemojen mukaan, jolloin on mahdollista tuoda hyvin esiin haastateltavan näkökulma asioista. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47–48.) Tuomen ja Sarajärven (2009, 75) mukaan teemahaastattelussa on pyrkimys löytää sellaisia vastauksia, jotka ovat tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen mukaisia. Valitsimme haastattelun eri vaihtoehtoista teemahaastattelun siksi, koska halusimme selvittää teemojen avulla tutkimuskysymysten kannalta olennaisia asioita.

Useimmiten haastattelun alussa kysytään helppoja ja laajoja kysymyksiä, joista edetään tarkempiin kysymyksiin. Teemahaastattelussa riittää, että kysymysten päälinjoja on vain hahmoteltu. Teemahaastattelun periaatteena on kysymysten avoimuus, väljyys ja joustavuus. On tärkeää, että haastateltava kokee osaavansa vastata kysymyksiin ja hän pitää keskustelua mielenkiintoisena. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 106–107.) Jaoimme tutkittavat asiat teemoihin, joista muokkasimme varsinaiset haastattelukysymykset. Teemojen avulla oli helpompi pysyä asiassa ja selvittää niitä asioita, joilla saisimme vastaukset tutkimuskysymyksiin. Pidimme kuitenkin tukena haastattelumme tutkimuskysymysrunkoa sen varalta, että haastattelu pysyisi kasassa. Haastattelu oli keskustelunomaista ja tarvittaessa esi-

timme tarkentavia kysymyksiä sekä avasimme kysymyksiä tarvittaessa haastatteluille. Myös Hirsjärvi ja Hurme (2001, 66–67, 103–104) ovat sitä mieltä, että haastattelutilanteessa teema-alueita voidaan tarkentaa kysymysten avulla ja teema-alueiden tulisi olla mahdollisimman väljiä, jotta tutkittavan asian sisältämä rikkaus tulisi paremmin esille. Lisäksi olisi tärkeää, että haastattelija osaisi kuunnella aktiivisesti ja huomaisi merkitykset ja uudet suunnat, joita vastaukset mahdollisesti antaisivat. Teema-alueet ja niiden pohjalta muotoutuvat kysymykset esiintyvät kussakin haastattelutilanteessa sellaisessa järjestyksessä kuin se on luonnollista. Haastattelijan pyrkimyksenä on yleensä viedä loppuun keskustelu aloitetusta teemasta, mutta samalla tulisi edetä eteenpäin haastateltavan ehdoilla. Omassa haastattelussamme keskustelu eteni joustavasti ja loogisesti teemasta toiseen.

Valitsimme haastattelupaikaksi avoimen päiväkodin siksi, koska koimme sen olevan helpompaa äitien kannalta ja uskoimme, että silloin haastatteluun olisi helpompaa saada osallistujia. Haastattelimme äitejä avoimen päiväkodin ohjaajille kuuluvassa huoneessa, jossa oli rauhallista ja riittävästi tilaa kaikille. Istuimme kaikki saman pöydän ääressä, jolloin pystyimme hyvin säilyttämään katsekontaktin jokaiseen äitiin. Myös Hirsjärvi ja Hurme (2001, 74–75) esittävät, että teemahaastattelussa paikan tulisi olla turvallinen ja rauhallinen, jotta haastattelija pystyy muodostamaan hyvän kontaktin haastateltavaan. Lisäksi haastattelijan kannattaisi selvittää etukäteen haastattelun todelliset olosuhteet, jotta haastattelu sujuisi ilman häiriöitä. Tutkija päättää itse, miten hän tallentaa haastattelun ja samalla kannattaa myös miettiä, miten aikoo käsitellä aineistoa.

Hirsjärvi ja Hurme (2001, 92) toteavat, että teemahaastatteluun kuuluu luonteisesti haastatteluiden tallentaminen. Sillä tavoin haastattelu voi sujua nopeasti ilman katkoja. Haastattelijan olisi hyvä muistaa ulkoa teema-alueet, jotta hänen ei tarvitsisi katsoa juurikaan papereita. Käytimme haastatteluiden tallentamisessa apuna nauhuria, joka helpotti huomattavasti aineiston litterointia myöhemmin. Kysyimme äideiltä luvan haastattelun nauhoittamiseen ja kaikki antoivat luvan. Vuorottelimme haastattelijana olemista, jolloin toinen pystyi vain keskittymään ainoastaan kuuntelemaan ja tarkkailemaan, kun toinen toimi haastattelijana. Lisäksi pyrimme olemaan kommentoimatta haastattelussa tulleita vastauksia omilla kommenteilla, sillä

meidän tehtävänä haastattelijoina oli kuunnella äitien vastauksia ja ymmärtää syvällisemmin heidän sanomansa. Teemahaastattelussa tulisi pyrkiä olemaan kommentoimatta liikaa haastateltavan puhetta ja haastattelija tulee muistaa noudattaa vaitiolovelvollisuutta (Hirsjärvi & Hurme 2001, 101–102).

5.2.2 Ryhmähaastattelu

Ryhmähaastattelu on usein käyttökelpoinen menetelmä ja yleensä tavoite on vapaamuotoinen. Haastateltavat voivat kommentoida asioita, tuottaa monipuolista tietoa ilmiöstä ja tehdä huomioita. Ryhmähaastattelussa haastattelija puhuu kaikille yhtä aikaa ja esittää välissä kysymyksiä yksittäisille haastateltaville. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 61.) Päädyimme ryhmähaastatteluun siksi, koska koimme saavamme menetelmällä enemmän keskustelua aikaiseksi ja sitä kautta monipuolisempia vastauksia.

Myös Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2004, 199–200) mukaan ryhmähaastattelulla voidaan kerätä tietoa yhtä aikaa useammalta henkilöltä ja ryhmähaastattelua pidetään tehokkaana tiedonkeruun muotona. Lisäksi ryhmähaastattelua voidaan käyttää erityisesti silloin, kun haastateltavat suhtautuvat arkailevasti haastatteluun. Ryhmästä on apua silloin, kun kysytään muistinvaraisia asioita tai korjataan väärinymmärryksiä. Mutta ryhmä voi myös estää negatiivisten asioiden tulemisen esille ja ryhmässä voi olla henkilöitä, jotka määräävät keskustelun suunnan. Omassa haastattelussamme oli henkilöitä, jotka puhuivat enemmän ja vastasivat laajemmin kysymyksiin kuin toiset. Tämä kuitenkin ei häirinnyt keskustelun kulkua vaan antoi erilaisia näkökulmia asioihin.

Silloin, kun haastattelijoita on kaksi, on tilannetta usein helpompi ohjata ja toinen voi valmistella uuden teeman aloitusta sillä välin, kun toinen haastattelija esittää sen hetkisen teeman ja seuraa tilannetta. Ryhmähaastattelun ongelmana on se, kun haastattelua puretaan ja analysoidaan tallenteesta. Kun haastateltavia on useita, on vaikeampi erottaa, kuka on milloinkin äänessä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 63.) Koimme omassa haastattelussamme hyväksi parityöskentelyn, sillä toinen

pystyi täydentämään kysymyksiä, jos jotain jäi huomaamatta. Haastavinta haastattelun purkamisessa oli henkilöiden erottaminen toisistaan. Litterointia ja analysointia helpottivat kuitenkin pienet ryhmät ja henkilöiden nimeäminen heti haastattelun alussa.

5.3 Aineiston analyysi

Käytimme omassa työssämme analyysitapana sisällönanalyysiä, koska uskoimme analyysin avulla saavamme runsaan aineiston tiiviiseen muotoon, kadottamatta kuitenkaan tutkimuksen kannalta merkittävää tietoa. Tuomen ja Sarajärven 2009 (91, 103) mukaan sisällönanalyysi on analyysimenetelmistä perinteisin, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Sisällönanalyysi on menetelmä, jonka avulla tutkittavasta ilmiöstä pyritään saamaan kuvaus, joka on tiivistetyssä ja yleisessä muodossa.

Sisällönanalyysiin kuuluu yleisesti olennaisena osana aineiston luokittelu, teemoittelu tai tyypittely. Luokittelu on tapa, jolla aineisto voidaan järjestellä suhteellisen yksinkertaisesti. Yksinkertaisimmillaan luokittelussa on kysymys siitä, että aineistosta määritellään luokkia ja lasketaan, montako kertaa luokat esiintyvät aineistossa. Teemoittelussa ei niinkään ole lukumäärillä välttämättä merkitystä, vaan aineistoa pyritään lähinnä pilkkomaan ja ryhmittelemään erilaisten aihepiirien mukaan. Tämä mahdollistaa aineiston vertailun tiettyjen teemojen välillä. Teemoittelussa ajatuksena on etsiä aineistoista nimenomaan sellaisia näkemyksiä, jotka kuvaavat teemoja. Silloin, kun aineisto on kerätty teemahaastattelun muodossa, on pilkkominen helpompaa, sillä haastattelun teemat muodostuvat pitkälti jo aineiston keruuvaiheessa. Tyypittelyssä sen sijaan, on kysymys aineiston ryhmitteilystä tietyiksi tyypeiksi. Eri teemojen sisältä voidaan esimerkiksi etsiä yhteisiä ominaisuuksia, joista muodostetaan eräänlaisia yleistyksiä, tyyppiesimerkkejä. Analyysin alkuvaiheessa on hyvä selvittää itselleen, onko aineistosta tarkoitus hakea samanlaisuutta vai erilaisuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.) Itse käytimme omassa tutkimuksessamme teemoittelua, koska pystyimme analysoinnissa hyödyntämään ennestään laadittua teemahaastattelun runkoa.

Eskolan ja Suorannan (1998,179) mukaan teemoittelua voidaan käyttää silloin, kun halutaan ratkaista jokin käytännöllinen ongelma. Tällöin aineistosta voidaan nostaa esille niitä asioita, joilla nähdään olevan merkitystä tutkimusongelman kannalta. Analysoinnin alkuvaiheessa litteroimme ensin kaikki aineistot, jonka jälkeen luimme aineistoa läpi useampaan kertaan. Tämän jälkeen tiivistimme runsasta aineistoa ja nostimme esiin tulleita teemoja, jotka näyttivät toistuvan aineistossa ja mitkä vastasivat tutkimuskysymyksiin. Osa esiin tulleista teemoista oli samoja, kuin haastattelurungossa, mutta esiin nousi myös joitain uusia teemoja. Yhdistelimme kuitenkin myös eri teemojen alla olevia asioita, jos ne liittyivät toisiinsa. Lopulliset tutkimuskysymyksemme muokkasimme aineiston perusteella, sen mukaan mitä aineistosta nousi merkittävästi esiin. Eskola ja Suoranta (1998, 176) esittävät, että laajasta aineistosta on löydettävä aluksi olennaiset asiat, jotka liittyvät tutkimusongelmaan. Jotta teemoittelu onnistuu, se edellyttää teorian ja aineiston limitymistä toisiinsa.

5.4 Tutkimuksen eettisyys, luotettavuus ja pätevyys

Ihmisyryhmiä tai ihmisiä tutkittaessa, on tärkeää huomioida eettiset periaatteet. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimukseen osallistuvien henkilöllisyys ei tule missään tutkimuksen vaiheessa ilmi. Haastattelijan täytyy huomioida, etteivät haastateltavien ominaispiirteet ole sellaisia, että niistä tunnistaisi henkilön. (Soininen 1995, 129.) Selitimme omassa tutkimuksessamme haastateltaville, että heidän henkilöllisyytensä pysyisi salassa koko tutkimuksen ajan. Analysoinnissa olemme käyttäneet heistä keksittyjä nimiä. Haastatteluiden alussa kerroimme tutkimukseen osallistuville äideille, että litteroinnin tarkoituksena on ainoastaan auttaa meitä analysoimaan vastauksia, jonka jälkeen haastattelut poistetaan nauhurista ja litteroidut aineistot hävitetään.

Rehellisyys on myös yksi tutkimuksen merkittävä eettinen tekijä. Tämä tarkoittaa sitä, ettei tutkija esitä muiden tekstiä omanaan, vaan antaa kunnian tekstin alkupeiräiselle laatijalle. Rehellisyys on olennainen osa tulosten esittämisessä, jonka vuoksi tuloksia ei saa esittää kaunistellen, vaan esittää ne siten kuin ne ovat. Tut-

kijan on hyvä pohtia tutkimustaan kriittisesti ja tunnistaa siitä puutteita sekä kehittämistarpeita. (Soininen 1995, 130–131.) Olemme tutkimuksessamme noudattaneet lähdekritiikkiä, jonka koemme olevan osa luotettavuutta. Lisäksi olemme etsineet luotettavaa ja mahdollisimman uutta teoriakirjallisuutta aiheeseemme liittyen sekä olemme suhtautuneet kriittisesti kirjoittajien kirjoituksiin. Olemme hankkineet tietoa pääasiassa kirjoista ja olemme käyttäneet vain sellaisia internet lähteitä, joiden uskomme sisältävän luottamuksellista ja oikeaa tietoa. Työssämme olemme kunnioittaneet tekstien alkuperäisiä kirjoittajia ja huomioineet tekstiviitteiden huolellisen käytön. Esitämme tulokset rehellisesti aineistoon perustuen siten, kuin haastateltavat ovat asiat esittäneet.

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa voidaan käyttää käsitteitä reliabiliteetti eli luotettavuus ja validiteetti eli pätevyys. Jotta tulokset ovat reliaabeleita, niiden täytyy olla toistettavissa, eivätkä ne saa olla sattumanvaraisia. Toisin sanoen, kahden tutkijan tulee saada sama tulos tutkimuksesta. Luotettavuutta edistää tutkijan selostus siitä, miten tutkimus on kokonaisuudessaan toteutettu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 216–217.) Heikkilä (2004, 187) esittää, että reliabiliteettia voidaan mitata ulkoisesti, jolloin mittauksia pitäisi voida toistaa muissa tutkimuksissa. Tämän lisäksi hän korostaa myös sitä mahdollisuutta, että otoksen ollessa pieni, sattumanvaraisten tulosten osuus on suurempi. Uskomme, että tutkimuksemme tulokset ovat luotettavia ja toistettavissa. Tämä ilmenee muun muassa siinä, että saimme tutkimuksellamme aikaan samankaltaisia tuloksia, kuin sosiaali- ja terveysministeriö selvittäessään avointen varhaiskasvatuspalveluiden nykytilaa ja kehittämistarpeita 2007. Luotettavuutta lisää myös se, että olemme kuvailleet tutkimusosiossa haastattelupaikkaa ja -olosuhteita. Jos otos olisi ollut suurempi, olisimme todennäköisesti saaneet haastatteluista vielä enemmän tietoa ja tällöin sattumanvaraisuuksien mahdollisuus olisi ollut vähäisempi.

Validiteetilla tarkoitetaan sitä, miten hyvin tutkimuksessa on onnistuttu pääsemään niihin tuloksiin mihin alussa pyrittiin. Haastattelututkimuksessa validiteettiin vaikuttaa, onko tutkimuskysymysten avulla onnistuttu ratkaisemaan tutkimusongelma. (Heikkilä 2004, 186.) Mielestämme onnistuimme omassa työssämme saamaan vastaukset niihin kysymyksiin, joita työssämme oli tarkoitus selvittää. Validiteettia

työssämme saattaa heikentää kysymykset, jotka eivät suoranaisesti liittyneet tutkimusongelmaan. Tästä syystä saimme jonkin verran ylimääräistä tietoa, jolla ei ollut merkitystä tutkimuksemme kannalta.

5.5 Tutkimuksen toteutus

Aloimme työstää opinnäytetyömme aihetta vuoden 2009 syksyllä, jolloin teimme alustavan ideapaperin aiheesta. Tarkoituksenamme oli aluksi vertailla Seinäjoen kaupungin avoimia varhaiskasvatuspalveluita. Aiheesta olisi muodostunut liian laaja, jonka vuoksi päätimme keskittyä ainoastaan yhteen palvelunjärjestäjään. Yhteistyötahomme Seinäjoen avoin päiväkotitoimi otti avoimesti ideamme vastaan ja sovimme yhteisiä tapaamisia työn suunnittelua varten. Aluksi tarkoituksenamme oli suorittaa määrällinen tutkimus kyselylomakkeen muodossa, mutta aiheen tarkentuessa päädyimme kuitenkin laadulliseen tutkimukseen. Alustavan tutkimussuunnitelmamme palautimme vuoden 2009 joulukuussa, jonka jälkeen aloimme tutustua tarkemmin kirjallisuuteen ja rakentaa teoriaa.

Haimme opinnäytetyöllemme tutkimuslupaa Seinäjoen päivähoiton päälliköltä huhtikuun alussa 2010. Luvan tutkimuksellemme saimme toukokuussa, jonka jälkeen ryhdyimme laatimaan haastattelurunkoa tutkimuskysymysten avulla. Haastattelut toteutimme toukokuussa 2010 ryhmähaastatteluiden muodossa neljällä eri käyntikerralla. Haastattelut olivat kestoiltaan erilaisia, sillä lyhin haastattelu kesti 20 minuuttia ja pisin kesti 1,5 tuntia. Haastatteluiden kesto riippui paljon haastateltavista ja häiriötekijöistä, kuten samassa tilassa olevista lapsista ja haastateltavien aikatauluista. Haastatteluiden litteroinnit suoritimme kesän aikana ja samaan aikaan jatkoimme teorian kirjoittamista. Tämän jälkeen aloitimme tulosten analysoinnin. Aluksi tiivistimme aineistoa käymällä jokaisen haastattelun läpi yksitellen, koska aineistoa oli runsaasti ja jätimme pois kohtia, joilla ei ollut merkitystä tutkimuskysymysten kannalta. Tämän jälkeen nostimme asioita esiin haastattelun teemojen mukaan ja kokosimme ne yhteen. Pyrimme nostamaan esiin asioita, jotka toistuivat aineistossa ja joilla näytti olevan suuri merkitys tutkimuskysymysten kannalta. Lopullisen työmme saimme valmiiksi loka- ja marraskuun aikana.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä osiossa tuomme esille haastatteluista nousseita teemoja, jotka olemme jakanee alalukuihin. Ensimmäisessä alaluvussa esittelemme hieman haastateltavien taustatietoja ja muita tutkimukseen liittyviä tekijöitä. Seuraavassa luvussa tuomme esille avoimen päiväkodin toimintaan liittyviä tuloksia, sen jälkeen kerromme äideille suunnatun toiminnan tuloksista. Tämän jälkeen esittelemme alaluvun, jossa käsitellään tyytyväisyyttä avoimen päiväkodin toimintaan ja muutamia vastauksista nousseita kehittämistarpeita. Lisäksi perehdymme yhteistyöhön ohjaajien kanssa tuloksiin, sen jälkeen vanhemmuuden tukemiseen ja vertaistuen saamiseen toisilta äideiltä. Lopuksi tuomme esille vastauksia, joita äidit nostivat esille avoimen päiväkodin merkityksestä heidän perheelleen ja suosittelisivatko äidit toimintaa muille lapsiperheille.

6.1 Haastateltavien taustatiedot

Kaikki haastateltavat olivat äitejä, iältään 22–36-vuotiaita. Haastattelimme yhteensä 11 äitiä, kahden ja kolmen hengen ryhmissä. Neljällä haastateltavista äideistä oli yksi lapsi, kuudella kaksi lasta ja yhdellä kolme lasta. Salassapitoa noudattaen muutimme kaikkien haastateltavien nimet, keksimällä heille jokaisella tyypillisen suomalaisen nimen. Nimesimme haastateltavat, koska koemme sen selkiyttävän lukijaa ymmärtämään tekstiä ja tutkimustuloksia. Olemme jättäneet tekstinäytteistä pois kohtia, joilla emme koe olevan merkitystä tutkimuskysymysten kannalta ja korvasimme ne merkinnällä ”...”. Otimme huomioon asioita pois jätettäessä, ettei asioiden sisältö ja merkitys kuitenkaan muutu.

6.2 Avoimen päiväkodin toiminta

Avoim päiväkoti on perheiden keskuudessa suosittu paikka, jonne on mukava lähteä yhdessä lasten kanssa. Suurin osa haastateltavista pyrkii käymään avoimessa ainakin kerran viikossa. Käyntikerrat riippuvat paljon myös perheen asuinpaikasta. Näyttää siltä, että perheet, jotka asuvat lähempänä, käyvät avoimessa useammin. Pitkän matkan takaa on vaikea lähteä, varsinkin silloin, jos lapsia on enemmän kuin yksi, eikä perheellä ole toista autoa käytössä.

No, mä pyrin siihen että kerran viikossa käytäis, mutta joskus käydään kaksi kertaa ja joskus ei keritä ollenkaan, mutta pyritään niin, että lastenkin kannalta joka viikko käytäisiin. (Susanna)

... me yritetään kans käydä kaks kertaa viikossa. Et silloin ku me asuttiin täs vieres, niin me käytiin joka kerta. Nyt me asutaan tos Seinäjoen toisella puolella, jotta jos ei oo ku yks auto, niin sitte on aiva mahdotonta kulukia. (Anna)

Haastatteluista tuli ilmi, että perheet haluaisivat kaupunkiin ainakin toisen avoimen päiväkodin, joka sijaitisi toisella puolen kaupunkia. Näin myös Kasperin ulkopuolella asuvilla perheillä olisi paremmat kulkumahdollisuudet käydä avoimessa. Mahdollisia sijoitusvaihtoehtoja uudelle avoimelle päiväkodille oli esimerkiksi Nurmo tai keskustan alue. Uudelle päiväkodille toivottiin myös eri aukiolopäiviä, kuin nykyisellä avoimella on. Eri aukiolopäivät mahdollistaisivat sen, että perheet voisivat käydä halutessaan molemmissa paikoissa. Näin ollen perheet haluaisivat useampana päivänä viikossa toimintaa tavallisen kotona olemisen vastapainoksi.

Justiin puhuttiin noiden äitien kans viime viikolla, että pitäis olla jo toinen tai kolmaski tämmönen. Tai sitte että se ois jossain muualla ku täällä. Ja aiva hyvin Nurmoon puolella, sielä vois olla, on varmaan lähitijöitä ja sitte niin Seinäjoen alueellaki vois olla toinen jossain keskustas. (Anna)

...et tää on ainoo, niin et sitte, jos näitä olis ympäri kaupunkia niin vois kiertää tai mennä muuallekin, jos joku toinen olis auki. (Kaisa)

Meille on sopivaa, ainaki tää sijainti, kun me ollaan tuosta kahen kilosan päästä, mutta ei varmaan sitte niille, jotka asuu kauempana. (Susanna)

Joo, kyllä tuo aika ihan hyvä, mutta meidän on vaikeampi nyt lähteä kauempaa autolla, että ennen asuttiin tuossa lähellä, niin nyt se on vähän monimutkaisempaa lähteä kahden kanssa autolla. (Aino)

Nykyinen avoin päiväkotiki on auki vain kahtena päivänä viikossa, joten haastateltavat toivoivat enemmän aukiolopäiviä. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että perheiden arkirytmii määrittyy pitkälti avoimen aukiolopäivien mukaan. Toisin sanoen, tiistai- ja keskiviikkopäiville ei suunnitella muuta toimintaa. Osa haastateltavista oli myös sitä mieltä, että aukiolopäivien lisäksi, voisi lisätä myös aukioloaikaa. Aukioloa pitäisi lisätä siitä syystä, koska arki perheessä rytmittyy pitkälti lapsen tarpeiden mukaan, kuten esimerkiksi ruokailun ja päiväunien, joiden aikana ei voi lähteä kyläilemään. Pitemmät aukioloajat antaisivat mahdollisuuden myös äideille pitempikestoiseen vuorovaikutukseen toisten äitien kanssa.

Sijainti ainakin on oikein hyvä, ku ei oo ku 500 metriä matkaa ja aukiolo kyllä, joskus...aattelis et vois olla välillä kivempi silleen et ois, vaikka myöhempään auki...tekemiset täytyy rytmittää lapsen päiväunien mukaan...päiväunien jälkeen ei enää ehikkään tänne, kun tää on kahteen asti auki..mut jos tää ois vaikka neljään. (Maija)

Sillon kun lapset oli pieniä, niin olis saanu olla enemmän. Tää aika vähän, kun aattelee, että lapsiperheet ja äidit on kotona, niin tää on ainut se, mistä saa kontaktia. (Leena)

6.3 Äideille suunnattu toiminta

Avoimessa päiväkodissa järjestetään myös toimintaa, joka on suunnattu ainoastaan vanhemmille. Tällaisesta on esimerkkinä äitien illat tai erilaiset asiantuntijavierailut. Tällaiset tapahtumat sijoittuvat yleensä ilta-aikaan. Pääsääntöisesti haastateltavat olivat sitä mieltä, että pelkästään äideille suunnattua toimintaa on tällä hetkellä riittävästi. Osa äideistä ei ollut ehtinyt osallistumaan pelkästään heille suunnattuun toimintaan, mutta olivat kuitenkin kiinnostuneita, jos jotakin toimintaa suunniteltaisiin.

Mää en ollu vielä yhdessäkään äitien illassa. ...kyllä jos tulis...et se ois silleen just tosi kiva et järjestettäis. (Maija)

Sillä lailla joskus aattelee, että olis kiva jos joskus olis jotaki, mutta ku suurimmalla osasta ihmisistä on... vuorotyöt on lisääntyne, .. meilläki on nuo tosi pitkiä päiviä. (Siiri)

No mää en oo välttämättä kaivannu sellasta, että enemmänki semmosta mihin pääsis päivällä lasten kans. (Kaisa)

Muutama kaipasi enemmän nimenomaan sellaista toimintaa, johon saisi osallistua yhdessä lasten kanssa. Vuorotöiden yleistyminen nyky-yhteiskunnassa näkyi myös vastauksissa. Osa haastateltavista äideistä, joiden puoliso tekee vuorotyötä, toivoi jonkinlaista toimintaa, joka sijoittuisi ilta-aikaan. Iltoihin sijoittuva toiminta toisi helpotusta erityisesti silloin, kun illat lapsen kanssa kahden koetaan pitkiksi ja raskaiksi. Haastatteluista nousi esiin erityisesti se, että järjestettävän toiminnan ei tarvitse välttämättä olla mitään ihmeellistä. Kaikenlainen yleinen tekeminen ja yhdessäolo olisivat vanhempien mielestä mukavaa toimintaa.

6.4 Vaikuttaminen ja tyytyväisyys toimintaan

Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että ohjaajille voi ehdottaa omia ehdotuksia ja ne otetaan toiminnan suunnittelussa huomioon. Äidit eivät kuitenkaan ole kokeneet tarpeelliseksi vaikuttaa toiminnan sisältöihin. Yksi haastateltavista äideistä oli antanut omia ehdotuksiaan ohjaajille, jotka olivat myös toteutuneet. Hänen mielestään toiminnan suunnitteluun yhdessä voitaisiin kuitenkin vielä panostaa enemmän ja siitä voitaisiin tehdä säännöllinen osa toiminnan kokonaisuutta.

Sillon ku tulin tänne, niin en edes ajatellu, että pitäs pyytää jotain. Se oli riittävää, sai osallistua sen verran ku huvitti ja sit voi lähtee pois jos ei. ...jos rupee kaikkien mielipidettä kyselemään, niin sehän on mahdoton juttu kaikkia miellyttää. Must on hyvä, että on lauluhetki ja sitte on vapaata. Jokainen voi tehdä niinku haluaa. (Leena)

Kyllä mä uskon, että tuonne voi ehdotuksia kertoa ja ne varmasti ottas ideoita. Sanoo vaan ohjaajille ja ne mieltii, että mihkä väliin se sopii, jos sitä on toivottu palio. (Tiina)

Pääasiassa avoimen päiväkodin käyttäjät ovat tyytyväisiä toimintaan. Päiväkodin koettiin olevan henkireikä äideille. On tärkeää, että Seinäjoella on paikka, jonne äideillä on mahdollisuus mennä yhdessä lasten kanssa, sillä muuten he viettäisivät aikaa paljon kotona. Ilman avoimen päiväkodin kaltaista paikkaa, monet äidit kokivat seinien kaatuvan päälle. Avoimeen päiväkotiin on mukava lähteä, koska sen koettiin antavan vaihtelua lapsiperheen arkeen, joka saattaa olla päivästä toiseen hyvin samanlaista. Äidit ja lapset pääsevät ikään kuin ”tuulettumaan”.

Välillä sitä vaan jää sinne neliän seinän sisälle. ...väsyyn lapsen kanssa. Siitä ei pääse siitä laatikosta ulos. Kun sä tuut tänne, niin sulla on aivan toinen näkökulma taas asioihin. ...Tässä saa niin paljon energiaa, tukea ja huumoria. (Tiina)

Haastatellut äidit pitivät avointa päiväkotia matalan kynnyksen paikkana, johon on helppo mennä. Myös vastaanoton koettiin olevan hyvää. Jokainen perhe huomioidaan yksilöllisesti ja uudet kävijät otetaan vastaan avoimesti. Lasten kannalta vanhemmat kokivat positiiviseksi sen, että lapset oppivat olemaan toisten lasten seurassa ja saavat leikkiä keskenään. Osa haastateltavista äideistä nosti esiin myös lapsen mahdollisuuden harjoitella päivähoitoon menemistä. Heidän mielestään se laskee kynnystä hoidon aloittamisessa sekä vanhempien että lapsen itsensä kannalta, jos hänellä on jo ennestään kokemuksia toisten lasten kanssa olemisesta.

No ennen kaikkea se, että lapset saa täällä leikkiä muiden lasten kanssa. ...se on tärkeintä, että ne oppii siihen, että me ollaan muitten kanssa. Tuntuu, et on paremmat eväät nytkin syksyllä, kun nämä menee hoitoon. Me ollaan tehty hyvä työ, kun ollaan käyty avoimes päiväkodis. (Susanna)

Hyväksi asiaksi nostettiin myös se, että äidit voivat viettää aikaa toisten äitien kanssa ja vaihtaa kuulumisia. Leppoisa ilmapiiri ja ohjaajien ammattitaito nostettiin myös positiivisiksi asioiksi. Ohjaajien koettiin olevan huumorintajuisia ja aidosti kiinnostuneita lapsista. Eräs äiti mainitsi parhaimmaksi asiaksi nimenomaan toiset äidit, sillä heidän kanssaan voi vaihtaa kokemuksia ja peilata omaa vanhemmuutta heidän vanhemmuuteensa. Tällaisilla kokemusten vaihtamisella äidit oppivat asioita toinen toisiltaan.

Ja vielä mikä parasta, on toiset äidit. Välillä tulee semmosia juttuja, et mitä sä et oo ajatellukkaan. Esim. meidän eskarilainen, ei käyny mieleskään et se vois jäädä yksin kotia joskus. (Anna)

Leppoisa ilmapiiri ja semmonen... täytyy taas korostaa ohjaajia aika palio. ... Ne on semmosia äitihahmoja ja mummohahmoja, että ne ymmärtää lapsista. Kun tuskailee jonku lapsen ikäkriisin kans niin ne ymmärtää. ... Äiti saa tosi palio tukea heiltä kaikissa näissä asioissa. (Tiina)

Päivittäiset lauluhetket sekä ruoka- ja hoitopäivät koettiin myös ehdottomasti toiminnan hyvinä puolina. Avoimessa päiväkodissa järjestetään ruokapäivät kerran kuukaudessa, jolloin perheet saavat ruokailla pientä maksua vastaan. Tämä koettiin hyvänä asiana, koska ruoanlaitto vie perheessä yleensä paljon aikaa ja saattaa olla raskasta kaiken muun toiminnan ohessa, varsinkin pienten lasten kanssa. Ruokapäivät mahdollistavat sen, että perhe saa edes kerran kuussa istua valmiiseen pöytään. Avoin päiväkotitoiminta antaa hyvän tuen äideille ja rytmittää samalla viikkoa. Lisäksi äidit saavat sitä kautta jaksamista arkeen lapsen kanssa, virikkeitä ja elämään mielekkyyttä olla lasten kanssa.

Kyllähän tää on semmonen hyvä tuki. Se rytmitti sitä viikkoa. ... Jos vaan sit pyörit kotona, että kyllä se antaa sitä puhtia. Et mää en olis toista lasta tehny, jos ei tätä ois ollu. (Leena)

Me lähdetään tänne aika paljon sen takia mitä täällä on. Vähänkin semmonen pieni extra arkeen. (Anna)

Vanhemmat näyttävät suunnittelevansa viikkonsa pitkälti avoimen päiväkodin ohjelman mukaan. Sähköpostitse jaettavasta kuukausitiedotteesta, he näkevät mitä milloinkin järjestetään ja usein perheet lähtevät avoimeen lapsille ja itselle mielekkään toiminnan vuoksi. Avoimessa päiväkodissa tarjotaan vanhemmille ja lapsille mahdollisuus toimintaan, mitä kotona ei välttämättä tulisi tehtyä. Esimerkiksi isänpäiväkorttien tekeminen ja muut askartelut avoimessa, helpottavat vanhempien työtä kotona ja silloin jää myös enemmän aikaa yhdessäoloon sekä muiden kotitöiden hoitamiseen.

6.5 Kehittämistarpeita

Tärkeimmäksi kehittämisen kohteeksi nousi toisen avoimen päiväkodin perustaminen kaupunkiin. Äidit halusivat paremmat ja isommat tilat, mutta ovat toisaalta myös suhteellisen tyytyväisiä nykyisiin tiloihin, koska tiesivät kaupungin resurssit ja niiden puuttumisen. Eräs äiti kuvasi nykyisten tilojen häiritsevän vuorovaikutusta toisten äitien kanssa. Hänen mielestään ympärillä olevat seinät rajoittavat vuorovaikutusta. Hyvien keskusteluiden koettiin jäävän kesken aina silloin, kun täytyi lähteä katsomaan lasta toiseen huoneeseen. Eräs kehittämisen kohde tiloihin liittyen oli myös piha. Avoimessa päiväkodissa ei erikseen ole omaa piha-aluetta. Päiväkodilla on kuitenkin mahdollisuus käyttää viereisen päiväkodin pihaa, jos haluavat suunnitella toimintaa ulos.

Kyllähän aina vois olla isommat tilat ja prameemmat. Mut kyllähän täällä on kuitenkin tarvittava. Mut eihän tässä tilassa voisi olla enempää. (Terttu)

Tiloissa on kyllä kehitettävää. Ja sitä mukaa vois toimintaa kehittää. Määrärahan on pienet, ettei sillä lailla pysty mitään retkiä kauheesti teherä. ...mutta silti aika hyvin on kuitenkin järjestetty, et pääsee bussilla johonkin ja on sitte myös omakustanteisia juttuja. (Anna)

Äidit toivoivat enemmän aukiolopäiviä ja –aikoja, sillä tällä hetkellä useimmat äideistä järjestävät arjen toiminnat avoimen aukiolojen mukaan. Eräs äiti toivoi aukiolopäivien sijoittuvan viikon eri puolille, ei siis peräkkäisiin päiviin. Tämä mahdollistaisi paremmin avoimessa kulkemisen, koska joskus perheen saattaa olla vaikea lähteä kotoa kahtena peräkkäisenä päivänä, esimerkiksi lapsen ollessa sairas. Peräkkäiset aukiolopäivät saattavat näin ollen vähentää käymistä avoimessa.

Jos aukiolopäivät ois eri puolilla viikkoa niin oisko se parempi. Jos on vaikka kipeenä ja ois seuraavana päivänä terve, niin eihän sitä siltikään viitti lähteä. Että ehkä vois olla ainakin erilainen paikka, jos ei toista ole. (Liisa)

Jotain semmosta säännöllisempää askartelua isommille. (Kaisa)

Olis silleen samassa paikassa isommillekin jotain, koska varmasti on perheitä, jossa on viiden ja kuuden vanhojakin vielä kotona. (Tiina)

Lisäksi kaivattiin toimintaa myös isommille lapsille, esimerkiksi askartelua, jolloin voisi hyvin hyödyntää muun muassa opiskelijoita. Tämän hetkisessä toiminnassa koettiin, että isommat lapset jyräävät pienemmät alleen, koska heille ei ole omaa suunnattua toimintaa. Muutama äiti kaipasi lisää lastenhoitoapua, joka auttaisi jakamaan ja äiti saisi hetken omaa aikaa. Lisäksi olisi tärkeää vahvistaa avointa päiväkotikulttuuria ja kehittää avoimia varhaiskasvatuspalveluita. Eräs äiti nosti esille, etteivät ylemmän tason henkilöt tiedä, kuinka tärkeä avoin päiväkotikoti on perheille. Päiväkotikulttuurin vahvistamisella tarkoitettiin avoimen päiväkodin tekemistä yhdeksi vahvaksi päivähoiton muodoksi ja kaupungin vahvaa panostamista asiaan. Nyt sen koettiin jäävän hieman muiden päivähoitopalveluiden varjoon. Avoimen päiväkotikulttuurin vahvaksi tekemisen koettiin keventävän tulevaisuudessa muita päivähoitopalveluita, joihin on pitkät jonot.

6.6 Yhteistyö ohjaajien kanssa

Yhteistyö ohjaajien kanssa koettiin tärkeäksi osa-alueeksi. Äidit kokivat kasvatuskumppanuuden tarkoittavan samaa kuin yhteistyö, joten käytämme analyysissä myös samaa termiä. Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että he saavat avoimen päiväkodin työntekijöiltä erilaista apua, neuvontaa ja ohjausta palveluista tai lasten kasvatuksesta, aina tarvittaessa. Nekin jotka eivät olleet kysyneet, olivat sitä mieltä, että ohjaajia voi tarvittaessa lähestyä, jos on tarvetta tai tulee tilanteita, joihin haluaa ammattilaisen mielipiteen. Äidit pitivät ohjaajia helposti lähestyttävinä ja ammattitaitoisina.

Kyllä heistä huokuu ammattitaito. En vielä silleen mitenkään suuremmin oo apua kaivannut tai tarvinnut, mutta on semmonen selkee tunne heihin. Heiltä saa apua ja heihin voi tukeutua. (Kaisa)

Itte mä tykkään tosi paljo siit, että saan ja voin kysyä. Ei tuu sellasta, et tullaan neuvomaan. Et jos vaikka tultaas neuvomaan, niin se on semmosta et se ei ärsytä muita. Ehkä se on ammattitaitoa, ettei tuu sellasta mitään negatiivista, eikä tuu huonon vanhemmuuden tunnetta. (Maija)

Kukaan haastateltavista ei ollut sitä mieltä, että ohjaajia ei voisi lähestyä erilaisissa ongelma-asioissa. Kaikki haastateltavat olivat tyytyväisiä ohjaajien tapaan toimia ja yhteistyö sujuu heidän mielestään hyvin eikä kellekään ollut moitittavaa sen suhteen. Näyttää siltä, että ohjaajat eivät väheksy kenenkään vanhemmuutta, vaan kunnioittavat jokaisen omaa äitiyttä. Haastateltavien kokemusten mukaan he kokevat itsensä tasaveroisiksi kumppaneiksi työntekijöiden rinnalla. Työntekijöiden suhtautuminen vanhempiin ei ole koskaan ollut loukkaavaa tai väheksyvää. Työntekijät eivät myöskään suosi ketään, vaan kohtelevat kaikkia tasapuolisesti.

6.7 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhemmuuden tukemisella näyttää avoimessa päiväkodissa olevan suuri merkitys. Suurin osa äideistä koki saaneensa tarvittaessa ohjaajilta tukea omaan vanhemmuuteensa. Tukeminen ilmenee erilaisina keskusteluina ja konkreettisena avun saantina, esimerkiksi lapsen kasvatustarpeisiin liittyen. Kaikilla äideillä oli tunne siitä, että he voivat lähestyä ohjaajia, jos heitä mietityttää jokin asia lapsensa kasvatuksessa tai kehityksessä.

Mä oon kysyny niin paljon, kaikkea uhmaan ja pieneen vauvaan liittävää, paljon oon kyllä kysyny. (Susanna)

Mä oon ainaki saanu tukea, vaikka koenkin olevani varma kasvattaja. ... saan sitä myötätuntoa. (Leena)

Esikoisen aikana tuli paljon kyselyä tuosta vauva-ajasta. Olin itekki vähän pihalla silloin... Sillain aluksi oli helpotus, et sai jonkun kanssa jutella, kun ei tosiaan oikein tienny mistään. (Aino)

Eräs äiti koki tärkeänä saada varsinkin ensimmäisen lapsen kohdalla tukea ja keskusteluapua, koska kaikki oli tuolloin vielä uutta ja epävarmaa. Hyvänä kokemuksena nähtiin myös ohjaajien omakohtaiset kokemukset lapsista ja kasvatuksesta. Silloin äitien on luultavasti helpompaa lähestyä ohjaajia, kysyä vaikeistakin asioita ja luottaa siihen, ettei heitä arvostella millään tavalla.

Niillä on heidän omia kokemuksiaan ja mielipiteitä, että kyllä hän itsekin tekis just noin. (Susanna)

Täällä saa tukea omalle näkökulmalle, eikä täällä teilata vanhemman omia mielipiteitä. Täällä tuetaan sua kasvattajana. (Anna)

Vanhemmat kokivat, että saavat olla avoimessa päiväkodissa omia itseään eikä siellä tarvitse pitää kulisseeja yllä. Eräs äiti kertoi, että omalle lapselle saa esimerkiksi hermostua, jos siihen on aihetta, eikä kukaan tuomitse vanhempana. Heidän mielestään ilmapiiri on avoin ja jokainen uskaltaa sanoa sanottavansa. Haastatteluvien näkemyksien mukaan on tärkeää, että ohjaajat tukevat vanhempien kasvatustyyliä ja osaavat toimia jokaisen perheen omalla tyylillä. Toisaalta he painottivat myös rajojen merkitystä ja sitä, että ohjaajat ovat jämpitejä ja pitävät hyvää kuria.

6.8 Vertaistuen saaminen

Kaikki haastateltavat kokivat saaneensa tukea vanhemmuuteensa myös toisilta äideiltä. Haastatteluista kävi ilmi, että avoin päiväkotitoimii hyvänä vertaistukipaikkana, koska asiat ovat sellaisia, jotka koskettavat kaikkia perheitä. Kaikilla on lähes samanlainen pikkulapsiperheen arkirutiini, joten keskusteluseura löytyy läheltä samanlaisten asioiden myötä.

Täällä pystyy puhumaan sellaisista asioista, mistä ei pysty muualla puhumaan. Siitä saa apua ja huoli pienenee, kun toisellakin on samanlaisia asioita eikä ole yksin. Saa empaattisen tuen. (Maija)

Lähes kaikki on käynyt samat asiat läpi tai käy just samaan aikaan. ... Tämä on itellekin tosi tärkeä paikka, ei pelkästään lapsille. (Susanna)

Merkittäväksi asiaksi näytti nousevan pelkästään sekin, että avoimessa päiväkodissa saa aikuiskontakteja ja mahdollisuuden keskustella toisen aikuisen kanssa. Useimmat kotiäidit ovat paljon lasten kanssa päivisin kahdestaan kotona, jolloin varmasti kaikki aikuiskontaktit ovat tärkeitä ja tarpeellisia äitien jaksamisen kannalta.

Mä oon usein miettinyt, että jos ei olis ikinä mitään tämmöstä vastaavaa toimintaa... niin kyllä mä olisin varmaan odottanut kädet ristissä et mä pääsen sinne. Et kumminkin vähän saa aikuiskontaktia tässä, että se on kyllä iso asia. (Kaisa)

Saa puhua aikuiselle. ... Se on aika iso asia, kun oot siellä neljän seinän sisällä niitten tenavien kanssa, niin ettet nää ketään eikä oo mitään sosiaalisia kontakteja, niin se on aika rankkaa. (Leena)

Kahta äitiä lukuun ottamatta, toiset olivat sitä mieltä, että avoimessa puhutaan lähinnä asioista, jotka liittyvät lapsiin. Osa oli kuitenkin myös sitä mieltä, että avoimessa keskustellaan vaikeistakin asioista, kuten vanhempien väsymisestä. Näytti kuitenkin siltä, että sellaiset äidit, jotka ovat käyneet avoimessa jo useita vuosia, uskaltavat myös puhua aremmistakin asioista. Ne, jotka ovat alkaneet käydä vasta hiljattain, tykkäävät puhua enemmän pintapuolisista asioista, kuten lapsista tai harrastuksista. Pitempään käyneiden äitien mielestä toimintaan mukaan pääseminen vie oman aikansa, nimenomaan siitä syystä, että avoimessa on mahdollista koontua vain kahtena päivänä viikossa. Keskustelua herätti myös erilaiset luonteenpiirteet, sillä toiset ovat ujompia kuin toiset. Kaikki eivät välttämättä uskalla tai halua puhua sellaisista asioista, jotka herättävät paljon tunteita. Avoimessa käyvät äidit ja läpikäytävät asiat näyttävät jakaantuvan kahtia. Toiset haluavat puhua välillä vaikeista ja tunteita herättävistä asioista, toiset hieman arkisemmista ja helpommista asioista.

Joskus vaan tuntuu niin väsyneeltä, ois vaan helpompaa jäädä kotiin, eikä pakata sitä laukkua ja tenavaa. ... täällä on helpottava ja mukava olla. ... Silloin varsinkin kun täällä on paljo porukkaa, niin keskustelu oikeen leviää. Kaikki innostuu ja puretaan siinä aika paljon. (Tiina)

Vaikka läpikäytävät asiat vaihtelevat pintapuolisista syvällisiin aiheisiin, ei kukaan haastatelluista äideistä ollut saanut avoimen päiväkodin kautta uusia, läheisiksi käyneitä ystäviä. He pitivät toisiaan lähinnä tuttavina. Päiväkodin yhteishenkeen ja ilmapiiriin kaikki olivat tyytyväisiä.

Se on mun mielestä aika iso juttu, että täällä äidit uskaltaa aika paljonki sanoa, että tietyissä asioissa ei jaksaa. Täällä on rento tunnelma, kukaan ei sua millään lailla väheksy, eikä syyllistä. (Anna)

Ei tarvis kuunnella sitä huutoa kun sä kärryjen kans meet. Sä pääset sata kertaa vähemmällä, ku sä jäät sinne kotio. (Anna)

Äitien kokemusten mukaan avoimeen kannattaa lähteä, vaikka lähteminen lasten kanssa tuntuisi vaikealta. Kotiin jääminen saattaa olla helpompaa, mutta kokemusten mukaan lähteminen kannattaa, koska toisten äitien seura antaa voimia ja lap-

set saavat toisistaan seuraa. Äidit kokivat, etteivät ole yksin, kun saavat jakaa kokemuksiaan samanhenkisistä asioista ihmisten kanssa, jotka jaksavat aidosti kuunnella ja keskustella. Kotona olevat puoliset tai muut tuttavat, joilla ei ole lapsia, eivät välttämättä jaksaa kuunnella tai keskustella kovin pitkään lapsiin ja vanhemmuuteen liittyvistä asioista. Sen vuoksi äitien kannalta olisi erittäin tärkeää, että he voisivat keskustella samassa tilanteessa olevien äitien kanssa asioista, jotka liittyvät lapsiin ja vanhemmuuteen.

6.9 Avoimen päiväkodin merkitys lapsille ja vanhemmille

Tällä hetkellä avoimen päiväkodin merkitys perheille näyttäisi olevan suuri. Sillä on ollut positiivinen vaikutus myös niille perheille, jotka eivät enää käy säännöllisesti. He eivät halua unohtaa paikkaa kokonaan, vaan käyvät esimerkiksi tervehtimässä ja vaihtamassa kuulumisia. Avoin päiväkotitoiminta tarjoaa perheille toimintaa, johon saa osallistua yhdessä lasten kanssa. Haastateltavat painottivat avoimen päiväkodin tärkeyttä myös lapsen kannalta, sillä he saavat siellä vertaiskokemuksia ja mahdollisuuden oppia luomaan sosiaalisia kontakteja sekä toimimaan ryhmässä.

Lapset ei ois saanu rohkaisun ripettä mitä ne on täällä saanu. Mä uskon ainakin siihen ja monta kivaa tapahtumaa ollaan täällä koettu ja odotetaan kovasti vielä alkavaa avoimen päiväkodin retkeä. Kyllä se on ihan erilaista lähteä avoimen päiväkodin porukassa ku sitte yksin äitin kanssa. (Susanna)

Matti muistaa tän paikan ... Oon välillä Matin kans käyny täällä ja yritän aina tulla sen kans tänne. Tää on Matille tosi tärkeä paikka ja se oli heti täällä niinku kotonaan. (Tiina)

Käyminen avoimessa on rytmittänyt ja tasapainottanut perheiden elämää kokonaisuudessaan sekä tarjonnut iloa ja mukavia hetkiä äideille ja lapsille. Perheille näyttää olevan tärkeää, että heille on jokin paikka minne lähteä lasten kanssa.

Tää on rytmittänyt ja tasapainottanut. Oisin varmaan niinku yksinäisempi ja surullisempi ilman. Mua välillä harmittaa, kun tätä ei oo perjantaisin. (Terttu)

Ei varmaan muuten vaikuttais kun, sit pitäs vaan keksiä enemmän jotain aktiviteettia. Kai sitä ois sit vaan ettiny jotain muuta mihinkä pääsis lasten kans. Jos me oltais ihan kaksistaan päivät, niin se on lapsel-lekin tosi tärkeätä et näkee muita. (Seija)

Avointa päiväkotia pidettiin paikkana, jossa voi käydä silloin, kun ei vielä tunne muita ihmisiä. Se mahdollistaa uusien sosiaalisten kontaktien luomisen esimerkiksi silloin, kun muuttaa uudelle paikkakunnalle eikä tunne vielä ketään.

Kun on vasta muuttanut tänne eikä hirveesti tunne täältä ketään niin on kiva et on tämmöinen paikka mihin pääsee lasten kans vähä kotoa pois. (Liisa)

Paikan tärkeys näkyi siinä, että arkipäivän suunnitelmat laaditaan avoimen toiminnan mukaan ja kalenterissa lukee, mitä asioita avoimessa milloinkin tapahtuu. Eräs äiti lisäsi, että myös muista äideistä voi nähdä sen, että he ovat kiintyneet paikkaan. Kun äiti palaa takaisin töihin, hän saattaa miettiä paikkaa ja kaivata siellä käymistä. Toisin sanoen; paikalla on merkitystä vielä senkin jälkeen, kun siellä ei enää käydä.

Meillä kalenteri menee tämän mukaan. Me ei keskiviikko, torstai – aamuisin sovita juuri mitään, koska me halutaan tulla tänne. Kyllä sillä on niin iso merkitys ainakin meille ollu, ja tulee olemaan. Sillon ku oli sen hetken aikaa täältä pois ... niin silti mä halusin, että mulle tulee sähkösesti kaikki ne tiedotteet. Jos meillä oliskin vaikka vapaapäivä niin me voitaas silti tulla tänne. ... Jotenki tavallaan ei halua pois pyyhkiä sitä, vaikka ei käviskään. (Anna)

Avoimen päiväkodin koettiin olevan ensimmäinen paikka, josta saa ohjaajilta tietoa päivähoidosta, tukimuodoista ja muista palveluista, joihin perheellä on oikeus. Avoimessa päiväkodissa on vuosittainen tapa tehdä päivähoito tutuksi, erilaisten päivähoidon asiantuntijoiden vierailuilla. Tämä koettiin erinomaiseksi tavaksi tutustua päivähoidon maailmaan.

Kyllä tää on ihan arkipäivän tärkeä asia, täällä oleminen ja käyminen. Ku oli töissä, niin tuli sellanen haiku tänne. Se on aina arjen ajatuksissa. Aikataulua aika lailla suunnittelee päivisin. Se mitä jäis pois, jos täällä ei ois käyny, niin paljon infoa päivähoidosta. (Tiina)

Äidit haluavat käydä avoimessa päiväkodissa myös siksi, että se on tärkeää lasten kannalta. Moni äiti painotti kaverisuhteiden merkitystä ja valmistautumista hoitoon.

Äidit kokivat, että avoin päiväkotitoiminta osittain vaihtoehtona lasten päivähoidolle silloin, kun äiti on kotona.

Tää on lapsille kauheen mukavaa, kun saa nähdä muitakin, kun ollaan kumminkin kotona päivät pitkät. Saa sitten vähän esimakua siitä, jos menee joskus hoitoon. (Seija)

Siis kyllähän mä lapseni olisin jo päiväkotiin vienyt, jos tää ei mitään korvaisi. Et jos tää olis sen neljä viis päivää viikos, niin olis aivan loistava juttu. (Anna)

Siinä mielessä ajattelen, että tää on vaihtoehto, että äidit ei mene töihin, kun niillon kiva olla lasten kanssa ja ne saa virikkeitä. Onhan tää ehdoton vaihtoehto, ehdottomasti. (Leena)

Osa toivoisi jäävänsä kotiin vielä pidempään, jos taloudellinen tilanne sen sallisi. Tällöin perheet hyödyntäisivät avointa päiväkotitoimintaa, varsinkin lapsen virikkyuden kannalta. Virikehoito on yksi syy, minkä takia vanhemmat vievät lapsensa hoitoon, vaikka eivät työelämässä olisikaan. Tämä korostuu etenkin isompien lasten kohdalla, sillä lapset kaipaavat usein jo samanikäisten lasten seuraa ja erilaista tekemistä ja toimintaa kuin kotona on totuttu tekemään.

6.10 Toiminnan suosittelu

Äidit suosittelevat avointa päiväkotitoimintaa kaikille kotihoidossa oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Äidit toivat vastauksissaan esille enemmän toiminnan suosittelua lähinnä lasten kannalta, eivät niinkään itsensä. Lapset saavat nähdä toisia lapsia, leikkiä erilaisilla leluilla kuin kotona ja saavat uudenlaisia sekä monipuolisempia virikkeitä päivään.

Joo, kyllä voisin suositella justiin lasten kannalta. On vähän leikkikavereita ja muitakin leluja kuin kotona, kaikkea vähän erilaista. Ja muutenki äiteille. On ihan kiva nähdä vähän muitaki, jotka hoitaa kotona lapsia. (Aino)

Ehdottomasti suosittelen. Vaikka ei ois mitään ongelmaakaan lapsen kanssa ja onnellinen äitiys ja kaikki niin silti. ... Ja uusia ystäviä ja lapset saa virikkeitä. Mikä sen parempaa. (Anna)

Useimmat äideistä kertoivat ehdottaneensa ja suositelleensa tutuille kotiäideille paikkaa, mutta lisäsivät siihen, että useimmilla ihmisillä on kuitenkin ennakkokäsityksiä paikasta, jotka vaikuttavat osallistumiseen. Osa äideistä on myös lupautunut lähtemään ystävän mukaan ensimmäisellä kerralla, jotta ystävän ei tarvitsisi mennä yksin uuteen paikkaan.

Mä oon ainaki. Ystäville, joille mä tätä ehotan, niin sanon että mä lähen sun kanssa. Mä suosittelen sen takia, koska nään sitä tosi palio itessäni, ympärilläni, puolitutuissa ja tutuissa, että välillä sitä vaan jää sinne neliän seinän sisälle. (Tiina)

Osa ihmisistä saattaa luulla, että avoin päiväkotitoiminta on tarkoitettu ainoastaan sosiaalihuollon piirissä oleville asiakkaille. Osa on suositellut toimintaa tuttavilleen, mutta heillä on ennestään paikka, jossa käyvät säännöllisesti, eivätkä siksi koe tarvitsevänsä muuta. Lähteminen ensimmäistä kertaa uuteen toimintaan, saattaa olla joillekin aluksi vaikeaa, kun ei tiedä millaista toimintaa todellisuudessa on.

Kyllä mä kans. Se on jännä, et mitä on kuullu... Että tää on vissiin aikasemmin ollu semmosta sosiaali, et tää jotenki niinku liittyy jotenkin siihen. (Siiri)

Mä oon tätä suosittelutki ...ehdottomasti. Ei oo mitään sellaista syytä ettei vois mennä... Täällä on hirveen hyvä kuri ja säännöt, mikä on oleellista, kun on tämmöstä äiti-lapsi ryhmää. ... Perusasiat toimii tosi hyvin ja ammattitaitonen henkilökunta osaa ottaa huomioon. Ne vään-tää sen naaman sinne hymylukemille. Eihän se heleppo homma oo, että sä oot äitien ja lasten kans tekemisis. (Leena)

Lisäksi todettiin, että ei ole sellaista asiaa, jonka vuoksi paikkaa ei kannattaisi suositella ja siksi myös neuvoloiden tulisi suositella avointa päiväkotitoimintaa äideille. Moni haastateltavista koki, että nimenomaan neuvoloiden pitäisi suositella avointa, koska kaikilla ei välttämättä ole tietoa paikan olemassaolosta. Osa äideistä oli saanut tietoa ystäviltä ja tuttavilta, osa myös neuvolasta. Erot neuvoloiden suosituksissa näytti johtuvan paljon neuvolan sijainnista. Neuvolat, jotka sijaitsivat avoimen päiväkodin läheisyydessä ja joille oli tuttua avoimen toimintaa, esittelevät myös toimintaa äideille.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Työmme tarkoituksena oli selvittää, millainen merkitys avoimella päiväkodilla on lapsiperheiden elämässä. Tavoitteena oli myös selvittää vanhempien kokemuksia avoimesta päiväkodista, millainen merkitys paikalla on vertaistuen tarjoajana, miten vanhemmuuden tukeminen näyttäytyy avoimessa päiväkodissa ja minkä vuoksi vanhemmat ja alle kouluikäiset lapset käyvät avoimessa päiväkodissa. Sosiaali- ja terveysministeriö ja pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA on tehnyt selvityksen avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytilasta ja kehittämistarpeista vuonna 2007. Selvityksestä ilmeni paljon samankaltaisia tuloksia, kuin meidän tutkimuksestamme, vaikka kyselyn vastaajat olivat päivähoidon ammattihenkilöstöä, eivätkä vanhempia. Peilaamme tutkimuksemme tuloksia selvityksen antamiin tuloksia, koska koemme selvityksen antavan merkittävää tietoa avoimista varhaiskasvatuspalveluista valtakunnallisesti.

Avoin päiväkotiki on merkittävä paikka lapsiperheille. Yhteenvetona voimme todeta, että avoimella päiväkodilla on suuri merkitys lapsiperheiden elämässä. Toiminta on kokonaisvaltaista ja mahdollistaa sosiaalisten verkostojen luomisen toisten perheiden kanssa. Lisäksi äidit korostivat toiminnan merkitystä oman henkisen hyvinvoinnin kannalta, sillä ilman avointa varhaiskasvatustoimintaa arki saattaisi kotona lasten kanssa käydä ahdistavaksi. Äidit saavat lisäksi avoimesta päiväkodista hyvän tuen arjessa jaksamiseen ja avoimessa käynti rytmittää perheen viikkoa sekä antaa merkitystä elämään. Avoimella päiväkodilla on suuri vaikutus perheiden arkeen, sillä he suunnittelevat viikko-ohjelmansa avoimen toiminnan mukaan. Tämä tuli esille siinä, etteivät perheet suunnittele muuta toimintaa keski- viikkoisin ja torstaisin. Myös sosiaali- ja terveysministeriön teettämän selvityksen (Alila & Portell 2008, 41) mukaan avoimet varhaiskasvatuspalvelut ovat tarpeellisia, koska palveluilla voidaan moninaisesti vastata perheiden tarpeisiin. Palveluiden avulla on mahdollista tukea perheitä ja saada tukea vanhemmuuteen vertaisryhmätoiminnan ja sosiaalisen vuorovaikutuksen myötä.

Avoimen päiväkodin merkitystä lapsille korostettiin. Äidit painottivat avoimen päiväkodin merkitystä myös lapsen kannalta, koska toiminta antaa mahdollisuuden kaverisuhteisiin, leikkiin ja päivähoitoon tutustumiseen. Vanhempien mukaan, lapsilla on pienempi kynnys aloittaa päivähoito, koska he ovat saaneet siitä jo esimakua avoimen päiväkodin kautta. Lisäksi toiminta tarjoaa virikkeitä ja toisten lasten seuraa sekä ryhmässä toimimisen kokemuksia. Toiminta mahdollistaa myös erilaiset oppimisen kokemukset lasten kesken. He oppivat esimerkiksi mallikäyttäytymisen avulla erilaisia asioita toinen toisiltaan, kuten esimerkiksi ruokailutilanteita. Tulokset tukevat teoriaosuudessa esitettyjä näkemyksiä siitä, mitä avoin varhaiskasvatus tarjoaa lapsille. Avointen varhaiskasvatuspalveluiden (2009) mukaan palvelu tarjoaa lapsille toimintaa, joka sisältää muun muassa oppimista, leikkiä ja uusia kaverisuhteita sekä vuorovaikutustaitojen harjoittelua.

Merkittävänä kehittämisen tarpeena nähtiin toisen päiväkodin perustaminen.

Avoin päiväkotiki on paikka, jonne on mukava mennä ja jonne lähtemistä odotetaan innolla. Tähän vaikuttaa paikan avoin ja leppoisa ilmapiiri sekä tunne siitä, että jokainen saa olla oma itsensä. Vastausten perusteella näyttää siltä, että lähtemiseen vaikuttaa pitkä matka ja auton puute. Merkittäväksi kehittämistarpeeksi nousi toisen avoimen päiväkodin perustaminen ja palveluiden kehittäminen Seinäjoen kaupungissa. Lisäksi koettiin tärkeänä lisätä aukiolopäiviä ja –aikoja, koska kaksi kertaa viikossa oli vanhempien mielestä liian vähän. Palveluiden lisääminen ja niiden kehittäminen näyttää olevan merkittävää myös valtakunnallisesti, mikä nousi esiin myös sosiaali- ja terveysministeriön selvityksestä. Tärkeiksi kehittämisenkohteiksi nousi muun muassa aukioloaikojen, tilojen ja toimintamuotojen kehittäminen. (Alila & Portell 2008, 66–67.)

Toimintaan ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Vastauksista nousi esiin, että äidit tietävät voivansa vaikuttaa avoimen päiväkodin toimintaan. Suurin osa oli tyytyväisiä toimintaan, eivätkä kokeneet tarvetta vaikuttaa siihen. Luulemme tämän johtuvan siitä, että perheet eivät välttämättä kaipaa suurta toimintaa, vaan tulevat avoimeen yhdessäolon ja rennon tunnelman vuoksi. Kävijät arvostivat suuresti myös ohjaajien työskentelytapaa, luonnetta, huumorintajua sekä ammattitaitoa.

Luulemme, että ohjaajilla on suuri vaikutus siihen, miten paljon avoimessa käy perheitä. Toiminnassa koettiin positiivisiksi asioiksi etenkin yhteiset päivittäiset lauluhetket sekä ruoka- ja lastenhoitopäivät, jotka auttavat perheitä arjessa jaksamisessa.

Vanhemmuuden tukeminen ja vertaistuki ovat merkittäviä. Vanhemmuuden tukeminen, ohjaajilta ja muilta äideiltä, koettiin merkitykselliseksi. Äidit kokivat, että ohjaajia on helppo lähestyä ja heiltä saa tarvittaessa neuvoja ja ohjausta mieltä askarruttavista asioista. Monet äidit kokivat tärkeäksi ohjaajien ammattitaidon, joka näkyi muun muassa aitona kiinnostuksena ja kunnioittamisena. Merkittäväksi asiaksi näytti nousevan myös ohjaajien omat kokemukset lapsen kasvusta ja kehityksestä, jolloin heillä on mahdollisuus antaa äideille käytännön vinkkejä. Tästä voimme päätellä, että vahva työkokemus ja ohjaajien oma äitiys lisäävät todennäköisesti heidän uskottavuutta, luotettavuutta ja ammattitaitoa.

Vanhanen-Silvendoin (1996, 230–233) totesi teoriaosuudessa erilaisten äitiryhmien olevan hyviä vertaisryhmäesimerkkejä. Tämä tulee esiin myös omassa tutkimuksemme tuloksissa, sillä vertaistuen merkitys korostui avoimessa käyvien äitien keskuudessa. Aikuiskontaktit mahdollistavat keskustelut heitä yhdistävistä asioista. Äidit kokivat, että avoimessa keskusteltavat asiat ovat osittain niin arkisia, ettei niille löydy kuuntelijoita lähipiiristä. Tulimme siihen tulokseen, että jokainen perhe hakee avoimesta päiväkodista hieman eri asioita. Osa käy avoimessa päiväkodissa lähinnä lasten takia ja osa hakee vertaistukea omalle jaksamiselleen. Myös Kemppinen ja Rouvinen-Kemppinen (2004, 32) korostavat vanhemmuuden tukemisen kasvatustuella. He korostavat, että kasvatuksen ei pitäisi olla perheen sisäinen asia, vaan tukiverkoston yhteinen huoli. Vanhemmuutta tukeva tukiverkosto voi heidän mukaansa koostua joko luonnollisesta tukiverkostosta tai ammatillisesta verkostosta. Hyvänä esimerkiverkostonä he pitävät esimerkiksi perhekerhoja ja avoimia päiväkoteja.

Avoimeen päiväkotiin syntyä vahva tunneside. Avoimella päiväkodilla on ollut siellä käyvien perheiden elämään suuri vaikutus. Tämä näkyy etenkin niiden perheiden kohdalla, jotka ovat käyneet avoimessa useita vuosia, koska heillä on syn-

tynyt paikkaan vahva tunneside. Paikkaa ei haluta unohtaa, vaikka palattaisiin takaisin työelämään ja siksi osa perheistä käy tervehtimässä ohjaajia ja muita tuttuja avoimessa välillä. Avoimessa käymisen myötä, perheet ovat saaneet kokea mukavia hetkiä yhdessä omien lasten ja muiden perheiden kanssa. Ilman avointa päiväkotia, perheiden pitäisi löytää päiviinsä muuta toiminnallista sisältöä jostakin toisesta paikasta. Avoin päiväkotia näyttää olevan tärkeä paikka myös silloin, kun on vasta muuttanut uudelle paikkakunnalle, eikä sosiaalista tukiverkkoa ole vielä ehtinyt muodostua. Avointa päiväkotia pidetään paikkana, josta saa ensimmäiset tiedot lapsen päivähoitoon liittyvistä asioista. Äidin ollessa kotona lasten kanssa, näyttäisi avoin päiväkotia myös toimivan vaihtoehtona päivähoidolle. Avoin päiväkotia toimii virikehoitopaikkana, jonka vuoksi lapselle ei tarvitse hankkia muuta hoitopaikkaa pelkän virikkyuden kannalta. Äidit kokivat kotihoidon hyvänä vaihtoehtona lasten kannalta, ja pitäisivät lapsia pitempään kotona jos se olisi taloudellisesti mahdollista. Kempainen ja Rouvinen-Kempainen (2004, 34) esittävät, että kotihoidossa olevien lasten tulisi kuitenkin tavata myös muita lapsia, jo pienestä lähtien. Tämä mahdollistaa lasten tottumisen muihin lapsiin. Näemmekin, että avoimilla päiväkodeilla on tässä asiassa suuri mahdollisuus.

Vanhemmat suosittelevat paikkaa. Avoimen päiväkodin merkittävyys näkyi myös siinä, että jokainen äiti suosittelisi paikkaa kaikille kotiäideille lapsineen. Toimintaa suositellaan etenkin lasten vuoksi, mutta sen koetaan olevan tärkeää myös äitien kannalta. Uskomme, että avoimesta päiväkodista tiedottamisen myötä, ennakkoluuloja saataisiin todennäköisesti vähennettyä. Näkisimme, että neuvola olisi tässä avainasemassa, sillä heidän kauttansa tieto välittyisi varhaisessa vaiheessa. Näyttää siltä, ettei kaikilla ole tietoa siitä, mikä avoin päiväkotia on ja missä paikka sijaitsee. Kokemusten mukaan ei ole mitään sellaista syytä, miksi avointa päiväkotia ei kannattaisi suositella. Sosiaali- ja terveysministeriön selvitys avoimista varhaiskasvatuspalveluista tukee työmme tuloksia, sillä molemmissa ilmenee palveluiden tarpeellisuus. Tärkeimmiksi perusteluiksi selvityksessä nostettiin lasten varhaiskasvatuksen ja sosiaalisen kehityksen tukeminen sekä vanhempien mahdollisuus aikuiskontakteihin. Omassa työssämme tärkeimmiksi asioiksi koettiin lapsen ja äidin sosiaaliset kontaktit, vanhemmuuden tukeminen ja vertaistuki. Palvelun tarpeellisuus koettiin tärkeäksi sekä äitien että lasten kannalta.

8 POHDINTA

Työmme tarkoituksena oli selvittää, millainen merkitys avoimella päiväkodilla on lapsiperheiden elämässä. Tavoitteena oli myös selvittää vanhempien kokemuksia avoimesta päiväkodista, millainen merkitys paikalla on vertaistuen tarjoajana, miten vanhemmuuden tukeminen näyttäytyy avoimessa päiväkodissa ja minkä vuoksi vanhemmat ja alle kouluikäiset lapset käyvät avoimessa päiväkodissa.

Uskomme, että onnistuimme työssämme saamaan kohtuullisen hyvin vastauksia laadittuihin tutkimuskysymyksiin. Saimme tärkeää tietoa siitä, miksi perheet käyvät avoimessa päiväkodissa ja mikä merkitys sillä on perheelle. Tämän lisäksi myös oma tietomme paikan merkityksestä ja tärkeydestä vahvistuivat tutkimusprosessin aikana. Mielestämme onnistuimme pääsääntöisesti hyvin kokonaisuudessaan työmme toteutuksessa. Pohdimme aluksi pitkään, minkä haastattelumenetelmän ottaisimme käyttöön ja miten osaisimme toteuttaa menetelmän käytännössä. Olemme tyytyväisiä siihen, että valitsimme ryhmähaastattelun, koska saimme sen kautta erilaisia näkökulmia esille ja keskustelua aikaiseksi. Mietimme kuitenkin, saisimmeko riittävästi keskustelua aikaiseksi, koska toiset henkilöt osallistuvat aktiivisemmin keskusteluun kuin toiset. Saimme aineistoa suhteellisen paljon, vaikka osa haastatteluista oli paljon niukempia kuin toiset. Koemme siitäkin huolimatta, että ryhmähaastattelu on toimiva haastattelumuoto saada paljon tietoa lyhyessä ajassa.

Laadimme haastattelua varten kysymysrunгон, jonka koimme helpottavan haastatteluiden sujuvuutta. Haastattelurunko auttoi myös pitämään haastattelun kasassa ja tiiviissä muodossa. Toisaalta valmis runko saattoi rajoittaa haastattelun kulkua, koska saatoimme jättää huomioimatta tärkeitä asioita ja seurata liian tarkasti runkoa. Koemme, että oma kiinnostuksemme ja innostuneisuutemme aiheetta kohtaan, lisäsi haastateltavien luottamusta meihin ja rohkeutta kertoa oma näkemys

asioista. Lisäksi toisen opiskelijan antama tuki haastatteluissa ja koko opinnäytetyöprosessissa oli erittäin tärkeää.

Koimme hankalaksi teorian ja tutkimusaineiston yhteensovittamisen, vaikka meillä oli jo alussa suurin piirtein selvillä, mitä teoriaa tulimme käyttämään työssämme. Työn edetessä jouduimme kuitenkin muokkaamaan teoriaa useampaan kertaan, jotta se olisi vuorovaikutuksessa aineiston kanssa. Opinnäytetyöprosessi oli haastava ja pitkäkestoista, sillä aloimme työstää sitä jo aikaisessa vaiheessa syksyllä 2009. Pyrimme jo alusta saakka tekemään työtä säännöllisesti, jotta se olisi rutiininomaista. Välillä pidimme etäisyyttä työhön, jotta pystyimme näkemään työn uudesta näkökulmasta. Työn etenemistä edisti yhteistyötahonamme toimineet ohjaajat, jotka osoittivat luottamusta sekä kiinnostusta työtämme kohtaan. Heiltä saatu tuki ja palaute olivat ensiarvoisen tärkeitä koko opinnäytetyöprosessin aikana. Opimme ymmärtämään toisiamme ja huomaamaan yhteistyön positiiviset mahdollisuudet. Näkökulmamme tukivat toisiaan ja samantyyppinen kirjoitustyyli auttoi tuottamaan tekstiä monipuolisesti.

Vaikka pääsääntöisesti olimme tyytyväisiä työhömmе, olisi siinä myös parantamisen varaa. Olemme haastattelijoina vielä kokemattomia, joka näkyi haastatteluissa ja aineiston analyysissä. Haastatteluissa olisimme voineet olla selkeämpiä ja esittää kysymykset selvemmin. Aineiston analyysi tuotti haastetta, koska emme ehkä osanneet nähdä riittävästi pintaa syvemmälle. Tästä syystä analyysi saattoi jäädä pintapuoliseksi, eikä olennainen tieto tullut välttämättä riittävästi esiin. Uskomme kuitenkin, että luettuamme aineistoa läpi useampaan kertaan, kehityimme huomaamaan sieltä merkittäviä asioita.

Rajasimme tutkimuksemme koskemaan ainoastaan avointa päiväkotia, jättäen muut perheiden käyttämät avoimet palvelut pois. Tutkimusta voisi laajentaa, ottamalla mukaan kaikki Seinäjoen tai Pohjanmaan avoimet palvelut ja vertailemalla niitä keskenään. Tällöin saisi laaja-alaisemman näkökulman asiaan ja tietoa eri sektoreiden järjestämien palveluiden tärkeydestä. Uskomme työmme auttavan ammatillisia tahoja näkemään avoimien varhaiskasvatuspalveluiden ja sitä kautta avoimen päiväkodin monimuotoisen tärkeyden perheiden arjessa.

LÄHTEET

- Airola, M. & Tarsalainen, A. 2003. Perheessä on voimaa. Helsinki: Lasten Keskus, 39, 41.
- Alila, K. & Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen: Avointen varhaiskasvatuspalveluiden nykytila ja kehittämistarpeet 2007. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 19.2.2010]. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 14. Saatavana: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-7740.pdf
- Avoimet varhaiskasvatuspalvelut. 18.6.2009. [Verkkosivu]. [Viitattu 19.2.2010]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyovalineet/tyomenetelmat/avoimetvarhaiskasvatuspalvelut/>
- Behr, H. 1997. Group work with parents. In: K. N. Dwivedi. (ed.) Enhancing parenting skills: A guide book for professionals working with parents. England: John Wiley & Sons Ltd, 123–138.
- Cacciatore, R. 2005. Aika ja jaksaminen nuorten perheissä. Teoksessa: J. Syrjälä. (toim.) Vahva vanhemmuus – Paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 29–41.
- Ehkäisevä lastensuojelu. 11.8.2009. [WWW-dokumentti]. Sosiaaliportti. [Viitattu 2.8.2010]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/>
- Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteet ja periaatteet. 18.6.2009. [WWW-dokumentti]. Sosiaaliportti. [Viitattu 2.9.2010]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/tavoitteet/>
- Ehkäisevän työn toteuttaminen. 20.4.2009. Sosiaaliportti. [WWW-dokumentti]. [Viitattu 3.9.2010]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/toteuttaminen/>
- Esimerkkejä ehkäisevän lastensuojelun toimintamuodoista. 18.6.2009. [Verkkosivu]. [Viitattu 19.2.2010]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi->

FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/ehkaisevalastensuojelu/toimintamuotoja/

- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I. & Kuoksa, M. 2000. Yhteisö kasvattaa: Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5.uud.p. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Hellsten, T. 1999. Vanhemmuus: Vastuullista vallankäyttöä. Helsinki: Kirjapaja, 88-89.
- Helminen, J. 2006. Onnen kehto vai kurjuuden alho? Suomalaisten lapsiperheiden arjen kurjistumisesta. Teoksessa: J. Helminen (toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti. Helsinki: Edita Prima Oy, 15–36.
- Himberg, L. & Jauhiainen, R. 2004. Suhteita: minä, me ja muut. 1.-5.p. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Huttunen, J. 2001. Johdatus kasvatustieteeseen. 4.-8.p. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. osin. uud. p. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin. uud. p. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.
- Hisso, M. & Sivula, T. xxx.xxx@xxx.fi 6.9.2010. Ohjaajien kommentteja. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Hanna ja Mervi opinnäytetyöntekijät. [Viitattu 6.9.2010].
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila-Haapakoski, S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2007. Perheen parhaaksi: perhetyön arkea. Helsinki: Edita Prima.
- Kaimola, K. 2005. Koti terveen itsetunnon harjoittelukenttänä. Teoksessa: J. Syrjälä. (toim.) Vahva vanhemmuus – Paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: VL-markkinointi Oy, 11–19.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kasvatuskumppanuus. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 4.11.2009]. Saatavana: <http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>
- Kasvatuskumppanuus ammatillisuutena. 12.12.2006. [Verkkosivu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 19.2.2010]. Saatavana: http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/kk+ammattillisuutena/KK_ammattillisuutena.htm
- Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävänä. 12.12.2006. [Verkkosivu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 19.2.2010]. Saatavana: http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/jaettuna/KK_jaettuna_teht.htm
- Kempainen, A-K. 2000. Turvallisuus, ystävät ja yksinäisyys. Teoksessa: M-L. Malin (toim.) Verkostot ja vertaiset. Helsinki: Painoteollisuus Oy, 34–38.
- Kempainen, P. & Rouvinen-Kempainen, K. 2004. Lasten kasvatuksen aarrearkku. Vantaa: Kustannusvalmennus P. & K. Oy, 32, 34.
- Koivula, M. 2004. Vanhempien kokemuksia perhetyöstä päiväkodissa. Teoksessa: S. Keskinen & H. Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Helsinki: Tammi, 73–104.
- Kristeri, I. 2002. Vahvaan vanhemmuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Kuntien avoin varhaiskasvatus. 19.10. 2009. [Verkkosivu]. [Viitattu 19.2.2010]. Saatavana: http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/avoin_vaka/kunnat/kuntien_avoin_varhaiskasvatus.htm

- Kuokkanen, H. 2006. Kasvatus ja varhaiskasvatus. Teoksessa: A. Häkkä, H. Kuokkanen & A. Virolainen (toim.) Lapsen parhaaksi: Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki: Edita Prima Oy, 9-64.
- L 13.4.2007/417. Lastensuojelulaki.
- Laine, K. 2006. Lapsen sosiaalinen maailma päivähoitossa. Teoksessa: A. Häkkä, H. Kuokkanen & A. Virolainen (toim.) Lapsen parhaaksi: Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki: Edita Prima Oy, 65–107.
- Lammi-Taskula, J. & Bardy, M. 2009. Vanhemmuuden ilot ja murheet. Teoksessa: J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Yliopiston kirjapaino, 60–67.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2008. Huoli jaksamisesta vanhempainna. Teoksessa: P. Moisio, S. Karvonen, J. Simpura & M. Heikkilä. (toim.) 2.p. Suomalaisten hyvinvointi. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 38–60.
- Lammi-Taskula, J. & Varsa, H. 2001. Vanhemmuuden aika: Vanhemmuuden tukemisen käytännöt ja haasteet osana neuvoloiden ja päiväkotien työtä. Helsinki: Stakes. Julkaisuja, Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus, 7.
- Lasten päivähoiton kehittämistarpeet Seinäjoella vuoteen 2012. 2006. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 10.11.2010]. Saatavana: http://www.seinajoki.fi/paivahoito/.lasten_paivahoidon_kehittamistarpeet_seinajoella_v._2012.html/9270.pdf
- Lehtinen, A-R. 2009. Lapset toimijoina päiväkodin vertaissuhteissa. Teoksessa: L. Alanen & K. Karila (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino, 138–155.
- Luumi, P. Ei päiväystä. [WWW-dokumentti]. Yhdessä elämään. [Viitattu 13.9.2010]. Saatavana: http://www.yhdessaelamaan.fi/index2.php3?file=tekstit/pentti_luumi.html
- Malin, M-L. 2000. Vertaisryhmä elinvoimaa kasvattamassa. Teoksessa: M-L. Malin (toim.) Verkostot ja vertaiset. Helsinki: Painoteollisuus Oy, 17–21.
- Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus: dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita Prima Oy.

- Ovaska, M. 2004. Päiväkotihenkilökunnan näkemyksiä perhetyöstä ja Kasvuturve-projektista. Teoksessa: S. Keskinen & H. Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 59–72.
- Poikonen, P-L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa: A. Rönkä, K. Malinen & T.Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Juva: WS Bookwell Oy, 69–88.
- Portell, T. 26.10.2009. Avoin varhaiskasvatus yhtenä päivähoidon muotona. [WWW-dokumentti]. Varttua. [Viitattu 13.9.2010]. Saatavana: <http://varttua.stakes.fi/FI/kolumni35.html>
- Raitanen, T. 2008. Sijaisvanhempien vertaisryhmäkokemuksia. Teoksessa: J. Ketola (toim.) Menestyksistä mahdollisuuksiin: perhehoitoa lasten ja vanhemmuuden tueksi. Juva: WS Bookwell Oy, 161–172.
- Rönkä, A. & Kinnunen, U. 2002. Johdanto. Teoksessa: A. Rönkä & U. Kinnunen (toim.) Perhe ja vanhemmuus: Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Keuruu: PS-kustannus, 4-11.
- Saarinen, E. 2004. Avoin päiväkotito on lapsiperheiden monipuolinen palvelupaikka. Sosiaaliturva 92 (17), 8-9.
- Saarnio, T. 2004. Perhetyö lastensuojelutyössä. Teoksessa: Am. Puonti, T. Saarnio & A. Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 240–255.
- Seinäjoen avoimen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. 2008. Esite.
- Seinäjoen kaupungin lastensuojelusuunnitelma vuoteen 2012. Ei päiväystä. [Verkkajulkaisu]. Seinäjoen kaupunki. [Viitattu 2.9.2010]. Saatavana: <http://www.seinajoki.fi/sosiaalijaterveys/perhepalvelut/.lastensuojelu.html/34055.pdf>
- Seikkula, J. 1994. Sosiaaliset verkostot: ammattiauttajan voimavara kriiseissä. Tampere: Tammer-paino Oy.
- Sihvola, S. 2002. Voimaa vanhemmuuteen. Helsinki: Ajatus kirjat, 170–175.

Soininen, M. 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turku: Painosalama Oy. Julkaisuja, Turun Yliopiston täydennyskoulutuskeskus A: 43.

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. 2010. Esite.

Sosionomin ammatilliset tehtäväalueet. 1999. Esite.

Strömmer, M. 2005. Lapsen suojelua arkityön äärellä. Teoksessa: P. Salminen (toim.) Yhdessä kasvattamaan. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy, 45–52.

Taajamo, T. 2006. Perhetyö lähihoitajan työkenttänä. Teoksessa: A. Häkkä, H. Kuokkanen & A. Virolainen (toim.) Lapsen parhaaksi: Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki: Edita Prima Oy, 229–250.

Tapio, N., Seppänen, P., Hyppönen, T., Janhunen, T., Prusila, L., Salo, S. Toivanen, R. & Vilen, M. 2010. Parisuhde ja vanhemmuus. Teoksessa: M. Vilen, P. Seppänen, N. Tapio & R. Toivanen (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä: menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Nord Print Ab, 101–167.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uud.p. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Törrönen, M. & Vornanen, R. 2004. Lastensuojelun ehkäisevä työ. Teoksessa: Am. Puonti, T. Saarnio & A. Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 154-191.

Vanhanen-Silvendoin, S. 1996. Äitien vuorovaikutusryhmät. Teoksessa: Matthies, A-L., Kotakari, U. & Nylund, M. (toim.) Välittävät verkostot. Jyväskylä: Vastapaino, 230–233.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2006. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy. Oppaita, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 56.

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 28.2.2002. [WWW-dokumentti]. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 9. [Viitattu 19.2.2010]. Saatavana: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/kasvatus/varkasv.htm>

Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Ei päiväystä. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 19.2.2010]. Saatavana: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&na

me=DLFE-4044.pdf&title=Varhaiskasvatus_vuoteen_2020__Varhaiskasvatuksen_neuvottelukunnan_loppuraportti_fi.pdf

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Vilen, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Siven, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2006, Lapsuus: erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Vilen, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. Juva: WS Bookwell Oy.

Voimaa vertaistuesta. Ei päiväystä. Voimaa vertaistuesta: Kokemuksia Suomen pakolaisavun Tukena –projektista 2003-2005. [WWW -dokumentti]. [Viitattu 2.9.2010]. Saatavana: http://www.pakolaisapu.fi/files/116/voimaa_vertaistuesta.pdf

Väestöennuste. 30.9.2009. Tilastokeskus. [Ppt-esitys]. [Viitattu 10.11.2010]. Saatavana: http://www.stat.fi/tup/seutunet/download/seinajoki/ennuste_sp.ppt

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa-anomus

Liite 2. Teemahaastattelun runko

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa-anomus

Hanna Salomaa
 xxxxxxxxxxxxxx
 xxxxxx xxxxxxxx
 hanna.h.salomaa@seamk.fi

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

6.4.2010

Mervi Supperi
 xxxxxxxxxxxxxx
 xxxxxxxxxxxxxx
 mervi.supperi@seamk.fi

Seinäjoen kaupunki
 Päivähoito
 Päivähoidon päällikkö Kalevi Ekola
 Kirkkokatu 8 C, PL 229
 60101 Seinäjoki

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Opiskelemme Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveystieteiden yksikössä, sosiaalialan koulutusohjelmassa sosionomi (AMK):ksi. Teemme opinnäytetyön Seinäjoen kaupungin avoimeen päiväkotiin. Näkökulmana ovat vanhempien kokemukset avoimesta ryhmätoiminnasta ja avoimen päiväkodin merkityksestä vanhemmille. Haluamme työllämme selvittää, miksi vanhemmat kokevat avoimen päiväkodin palvelun tärkeänä. Lisäksi haluamme tutkia, miksi vanhemmat käyvät avoimessa päiväkodissa, mitä he sieltä hakevat ja mitä he palvelulta odottavat. Tutkimuksen avulla selviää myös onko vanhemmilla mahdollisia kehittämisideoita palvelun suhteen. Lisäksi haluamme selvittää vertaistuen ja voimavarojen merkitystä palvelun käyttäjien kesken. Yhteistyötahona toimivat avoimen päiväkodin ohjaajat Maria Hisso ja Tuula Sivula. Opinnäytetyön ohjaajanamme toimii Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksikön opettaja Anu Aalto.

Suoritamme tutkimuksemme ryhmähaastatteluiden muodossa. Ryhmiä on yhteensä neljä ja yhdessä ryhmässä on kolme avoimen päiväkodin palvelua käyttävää vanhempaa. Haastattelukysymysten ja haastatteluiden avulla pyrimme saamaan vastauksen tutkimuskysymykseemme, miksi vanhemmat kokevat avoimen päiväkodin palvelun tärkeänä. Opinnäytetyömme valmistuu marraskuussa 2010.

Yhteistyöterveisin,

Hanna Salomaa

Mervi Supperi

TAUSTATIEDOT

1. Syntymävuosi ja sukupuoli
2. Lasten määrä ja iät
3. Miten kauan olet käynyt avoimessa päiväkodissa?
4. Mistä olet kuullut avoimen päiväkodin toiminnasta/Miten ”ajauduit” toimintaan mukaan?

AVOIMEN PÄIVÄKODIN TOIMINTA JA VANHEMPIEN KOKEMUKSET

5. Miten usein käytte avoimessa päiväkodissa? Säännöllisesti, harvemmin...
6. Onko avoimen päiväkodin aukioloajat ja sijainti mielestänne sopivat ja riittävät?
7. Pitäisikö pelkästään vanhemmille suunnattua toimintaa järjestää lisää?
8. Oliko teillä jonkinlaisia odotuksia kun tulitte avoimeen päiväkotiin ensimmäisiä kertoja? Millaisia?
9. Koetteko voivanne vaikuttaa avoimen päiväkodin toimintaan? Miten?
10. Mikä toiminnassa on mielestänne hyvää? Onko jotakin kehitettäviä asioita?
11. Toimiiko avoin päiväkoti perheenne kohdalla vaihtoehtona lasten päivähoidolle?
12. Käytättekö kaupungin muita avoimia varhaiskasvatuspalveluita?
13. Suositteletteko palvelua muille perheille? Miksi?

YHTEISTYÖ OHJAAJIEN KANSSA

14. Saatteko ohjaajilta tarvittaessa apua ja neuvoja esim. erilaisista lapsiperheille tarkoitetuista palveluista tai kasvatusasioista? Saatko halutessanne keskusteluapua ohjaajilta? Millaista?
15. Miten teidät otettiin vastaan kun tulitte avoimeen ensimmäisiä kertoja?
16. Miten tiedonkulku mielestänne toimii?
17. Oletteko tyytyväisiä ohjaajien tapaan toimia? Mitä voisi muuttaa?
18. Toimiiko kasvatuskumppanuus mielestänne ohjaajien ja vanhempien välillä? Miten ilmenee? Tunnetteko itsenne tasavertaisiksi ohjaajien rinnalla?
19. Saatteko tarvittaessa työntekijöiltä tukea vanhemmuuteen? Millaista?
20. Millaista on vuorovaikutus ohjaajien kanssa? Onko vuorovaikutus avointa ja luottavaista?
21. Onko vielä jotain mitä toivoisitte yhteistyöltä?

VERTAISTUKI JA YHTEISÖLLISYYS

22. Minkä vuoksi käytte avoimessa päiväkodissa?
23. Kenen kanssa käytte avoimessa? esim. toisen perheen kanssa
24. Millaisista asioista täällä keskustellette?
25. Millaista tukea olette saaneet käydessänne avoimessa päiväkodissa? Ohjaajilta?
Ryhmäläisiltä?
26. Onko toiminta tukenut vanhemmuuttanne? Miten?
27. Saatteko mielestänne ryhmässä vertaistukea toisilta vanhemmilta? Millaista?
28. Millainen on ryhmän ilmapiiri? Onko ryhmään helppo tulla?
29. Oletteko saaneet ryhmästä uusia ystäviä? Onko ryhmässä helppo tutustua toisiin?
30. Millainen merkitys avoimella päiväkodilla on ollut perheenne elämään?